

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

السلام

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА ЛЕЗГИНСКОМ ЯЗЫКЕ

ДАГЪУСТАДИН МУСУРМАНРИН ДИНДИН ИДАРАДИН ГАЗЕТ

№ 7 (122) июль 2009 г. / раджаб - шаьбан 1430 г. / Лезги чIалал вацра садра акъатзава. Къимет 15 манат

КАЛЕНДАРЬ

Бараатдин йиф

Шаьбан вацран
14-15-йикъарин
арада авай йифез
Бараатдин йиф лугьуда.

Бараат "талукьтуширвал", "михьиз къерех хьун" лагъай чIал я; пис крар авур инсанар и йифиз Женнетдивай къакъудзава (михьиз къерех ийизва), хьсан крар авурбур Жегьеннедивай яргъа ийизва.

Гъадисра лугъузвайвал, и йифиз имансузар, пехилбур, бугьтенчир, ички хьвазвайбур, мукьва-къилийрихъ галаз алакьа атIайбур, диде-бубадиз яб тагайбур, зинавал (дишегъли ва я эркек чIуру рекье хьун) авурбур, дамахчир ва "яд рагъулардайбур" квачиз амай инсанрин гунагърилай гьил къачуда.

Гъаниз килигна, и йиф жезмай къван Сад тир Аллагъ-Таала рикIел хкиз, дуьяр кIелиз акъудайтIа, хьсан я. Са гъадисда къхьенвайвал, дуьа (ибадат-минет, ялвар...) фад къабулзавай 5 йиф ава: жуьмядин вилик квай йиф, Мугъаррамдин 10-йиф, Шаьбан вацран 15-йиф, Къурбанд суварин ва сив хуьнин суварин вилик квай йифер. И йифиз Махсус Къуларилай (Лавгъу-ль-магъфуз) йисан муддатда рекъидайбурун тIварар чIурда. Бараатдин йифиз пуд сеферда "Ясин" сура кIелда.

Сифте сеферда (ният авуналди) уьмуьр яргъи авун патал, къвед лагъай сеферда - бедбахтвилерикай, бахтсузвилерикай хуьн патал, пуд лагъай сефердани - хушбахтвилер гегьеншарунин мураддалди. Гъар сеферда "Ясин" кIелайдалай гуьгъуьниз махсус дуьа кIелда. Ам чна и нумрадин 5-чина гузва. ▶ 5

ИСЛАМ ВА АГЪА ДУЪНЪЯ

Агъа дуьньядиз вил вегьин?

ДУМД-дин канонический
отделди акъуднавай фетва

Машгъур алим ибн Гъажар аль-Гъайтамиди лугъузва: «Четин гьалди регьятвал авуниз ихтияр гузва». Инсандин сур ва мейит вич ачухун гзаф себебралди Шариатда ихтияр гузва. Месела, нагагь сурук чарадан шей акатнаваз хъайитIа.

Нагагь инсан чарадан партал алаз, чарадан чилел кучуднаваз ва а парталдин, чилин иесиди и кас сурукай хкудун, вичин партал вахкун, я туш хьи, адан чилелай умуми сура-ра кучуд хъувун истемешзаваз хъайитIа, ихьтин дуьшуьшра мейит чIуржез гатумзаватани, ам хкудна хьиз, умуми сура-ра кучуд хъувуна кIанда.

Нагагь кафан ва я сур и касдихъ авачиз хъайитIа, ада тунвай ирсиникай къачуна ам сурукай хкудун истемешзавай

касдиз кафандинни чилин пул гана кIанда, мейит чиликай хкудна кIандач.

Нагагь а касдихъ ирс авачтIа, адан гъакъи ам чан аламаз хвейи касди, ам вичин къаюмвилик кутурда гана кIанда, нагагь ахьтиндини авачиз хъайитIа, байту-ль-малдай (мусурманрин казна) гуни лазимвал ава, эгер байту-ль-мал авачиз хъайитIа, чпихъ бес къадар мал-девлет авай мусурманрал тапшурмишун чарасуз я. ▶ 5

САВАДЛУВАЛ

Жуваз зиян хкатзавай чирвилер

Абдулла
МЕГЪАМЕДОВ

Пайгъамбарди лагъана: "Чирвилер къачун гъар са мусурман итимдин ва дишегълидин везифа я". Къуръандин гзаф аятра ва Пайгъамбардин гзаф къадар гъадисра чирвилер къачунин лайихлувиликай, къиметлувиликай, метлебдикай лагъанва. Амма лугъун лазим я хьи, аятрани гъадисра лугъузвай жуьредин къиметлувилидин иесияр хьун патал, гъа чирвилерал амални авуна кIанда. Вучиз лагъайтIа, жува къачузвай гъа чирвилерал рикIивай амал тавуртIа, абурукай тамам хийирни хкатдач. Ваз азардин дармандин тIвар чир хъана, амма ам ишлемиш тийиз хъайитIа, ада ваз куймекдач эхир.

▶ 10

Нумрада:

2 РУГЪАНИЙРИН КЪАЙГЪУЯР
Къиблепатан Дагъустанда
алимрин межлисар

3 ИСЛАМДИН ЭДЕБАР
Къенвайбурал зиярат
авун

8 ИСЛАМ ВА ОБЩЕСТВО
Яруди, хъипиди,
къацуди

12 СУАЛ - ЖАВАБ

АЛЛАГЪ ПАТАЛ ВИРИДАЛАЙНИ КІАНИ КІВАЛ КЪАЙГЪУДАРВИЛИВ ЕТИМ ХУЪЗВАЙ КІВАЛ Я

Гъадис

РУГЪАНИЙРИН КЪАЙГЪУЯР

Къиблепатан Дагъустанда алимрин межлисар

Хив район

20-июньдиз Хив райондин къакъан Хъукъварин хуьре Къиблепатан Дагъустандин алимрин нубатдин илимдин межлис ва мавлид кьиле фена. Мавлид кьиле тухузвалугъудай хабарди и юкъуз анин кимел хуьруьн жемят, и райондин хуьрерай, къунши районрай алимар кватна. Межлисдиз гъакни кьиле Къиблепатан Дагъустанда РД-дин Муфтийдин векил Сулейман-гъажи Тагъибекоев аваз Махачкъаладай алимрин са дестени атана.

Межлис ачухай чкадин муниципальный тешкилатдин кьил Назир Эминович Агъмедова атанвай мугъманар тебрик авуна. – Алай вахтунда, лагъана ада, - чка-чкайрилай чав вагъабитри ийизвай гъерекатрикай жуьреба-жуьре хабарар агакъзава. Иллаки и кардик жегъилри чпин кьил кутунва. И жигъетдай къачурла, къе чна тухузвай мярекатдихъ еке метлеб ава.

Адалай гуьгъуьниз гаф и хуьрунви алим, медицинадин илимрин кандидат Эмирбеков Иляфудиназ гана. Ада алай вахтунда акъалтзавай несилдиз диндин тербия гунин важиблувилай лагъана ва межлиса иштирак авунай атанвайбуруз виридаз чухсагъул малумарна.

Ахпа межлис Къиблепатан Дагъустанда РД-дин Муфтийдин векил Сулейман-гъажи Тагъибекоева даварна. Ада кватл ханвайбуруз исламдин даъватдикай, мавлидрикай, анра иштирак авунай жезвай хийирдикай ихтилатна.

Ахпа межлисал сад-садан гуьгъуьналлаз алимар экъечиз рахана. Кватл ханвайбуруз Хив райондин имам Мансур Визирован («Исламдин къадагъаяр»), Дербендин Джумамискиндин имам Шуайб-гъажи Гъасанован («Аллагъдиз (=) шукур авун»), Агъул райондин имам Къурбан Рамазанован («Лезги халкъдин руьгъдин ирс»), Мегъарамдхуьруьн мискиндин имам Юсуф Къурбанован («Пакварцарваабурунлайхлувилер»), Дербент райондин Хазар хуьруьн имам Арсланали Кужаев («Ислам ва чирвилер»), Гъетегърин хуьруьн мискиндин имам Сагъб-гъажидин

взехрихъ дикъетдивди яб акална. Лезги члалал акъатзавай «Ассалам» газетдин редактор Ярагъмед Ханмегъамедова газетдин кваллахдикай, адан вилик акъвазнавай меслаирикай гегъенш суьгъбет авуна. Кьилди къачуртла, къейдна ада, алай йисуз урус члалал акъатзавай «Ассалам» газетди 15, лезги «Ассаламди» вичин 10 йисан юбилеяр къейдзава. Межлис тухузвай Хъукъварин хуьруькай рахайтла, ина саки гъар са хизанди «Ассалам» газет подписка авуна къачузва. И кардин себелни и хуьре чахъ чаз гъар са карда куьмек гузвай чи газетдин терефдарар хуьн я. Абурукай халудин рухвар тир Фирудин Алискерованни Селягъ Эмиргъамзаеван тварар къаз жада. Хуьруьн имам Джафер Садикъовагъарйисузинизпрактикадиз къвезвай ДИУ-дин студентар къабулзава.

Межлисал лезгийрин арада тварван авай нашидар лугъузвай Заур Салигъовани Мегъамедрасул Эмиржанова мавлидар келна.

Межлисал гъа и хуьре практикада авай ДИУ-дин студент Фазиль Ярагъмедов вичи исламдин тарсар гузвай аялрин са дестени галаз экъечина. Пудлагъайкласскуьтягнавай Рамазанов Ризвана, Садиков Саида ва Рамазанов Тельмана Къурбандин сураяр келуналди мавлиддин иштиракчияр гъейранарна.

Мавлиддин эхирдай хуьруьн имам Джафер-гъажи Садикова мугъманриз ва мавлиддин иштиракчийриз чухсагъул лагъана, ахпа дуьаяр авуна, мугъманар хуьруьнвийри къунагъламышна, садакъаяр пайна.

Къуй Аллагъ-Таалади и хуьрун берекат, ина гъуьрмет-хатур генани артух авурай! Амин!

Табасаран район

Къиблепатан Дагъустандин алимрин нубатдин межлис 1-июльдиз Табасаран райондин Ерси хуьре кьиле фена.

Лугъун лазим я, и хуьре мусурман мярекатар тешкил авун хъсан адетдиз элкьенва ва вири хуьруьнвиар абурун иштиракчияр жезва. Месела яз къан чна, Къурбан ва Сив хуьнин суварар, Пайгъамбар () хайи Рабиу-ль-аввал варз алуькун ина шадвилелди ва тешкилувилелди къейдзава. И сефердани хуьруьн жемятди агъсакъалар, администрациядин кьил Исмаилов Азиз ва имам Мисриханов Ниязуддин кивенкве аваз межлиса иштиракна. Абуру межлис ачухни авуна. Мярекатни, гъар са касдивай яб гуз жадавал, хуьруьн школадин вилик квай майдандал кьиле фена. Администрациядин кьил Исмаилов Азиза атанвай мугъманриз хвашкелди

малумарна ва иллаки жегъилар тербияламышунин карда ихътин межлисри къугъвазвай чехи ва менфятлу рольдикай лагъана.

Имам Ниязуддина вичин рахунра вагъабизмдин, экстремизмдин зиянлу таъсирдикай, мусурманар сад ва ислягъ хъана кланзавайдакай ахъайна. Ахпа гаф атанвай алимриз гана. Муфтийдин заместитель Даудов Мугъаммад-гъажи алимрин члалаз килигуникай, анжах абурувай дуьз ва

ихтибарлу Исламдин чирвилер къачуна кланзавайдакай суьгъбет авуна. Чи Пайгъамбарди () бес лагъаначирни: «Дин – им чирвал я! Гъавилай куьне квез чирвал нивай къачузватла ахтармиш ая», - къейд авуна алимди.

Ахпа Диндин идарадин даъватдин отделдин пешекар Юсуфов Мугъаммад-Закираз гаф гана. Ада чпи тухузвай кваллахдикай ахъайна ва гъар са касдивай чпин отделдин телефондин нумрадиз (91-55-54) зенг авуна

диндихъ галаз алакьалу суалриз жавабар къачуз жезвайдакай малумарна. Идалай къулухъ Къурагъ райондин имам Омаров Шамил-гъажи, Рутул районда кваллахзавай ДУМД-дин векил Ибрагъимов Адил-гъажи ва масабур уз-насигъатар келна. Абуру Исламдин чирвилер къачунин важиблувилай, кап-теат авуникай, диде-бубадиз ва чехи-гъевечидиз гъуьрмет авуникай ва маса тербиялу темайрай рахана.

Алимрин рахунрилай гъейри мавлидрива нашидри кватл ханвайбуруз шадарзавай. Вични Дагъустанда машгъур тир группа «Нашидул-Ислам» ва Заур Салихова лугъузвай мавлидри инсанар гъейранарна.

Авунвай дуьаяр Аллагъди къабулнвайдан лишан яз межлисин эхирдай берекатлу марф къвана. Марф - им Аллагъдин патай ракъурзавай рагъмат тирди виридаз малум я. Марфадин гъар са стлалдихъ галаз чилерал малаикар эвчизава. Къуй абурухъ галаз чи чилел Дин-Исламдин берекатни къурай. Амин!

Чи мухбир

Гъадис

ЖУВ КІАН ХЪУН ПАТАЛ БЯЗИ ВАХТАРА ЗИЯРАТ АЯ

ИСЛАМДИН ЭДЕБАР

Мугъаммад-гъажи АЛЬ-КЪАГЪИБИ
ДУМД-дин канонический отделдин
заведующий

Къенвайбурал
зиярат авун

(Сурарал финин эдеб)

Сурарал фин итимриз хъиз, дишегълияр патални суннат я. Амма сурар шегъердин къене авани, авачни - важиблу туш. Дишегълияривай ахътин чкадиз анжах магърам галаз физ жеда.

Пайгъамбардин, авлиярин, шагъидрин, алимрин ва мукъва-къилирин сурарал фин хъсан яз гъисабзава.

Винидихъ твар къунвайбурулай ала-тайла дишегълияр масадбурун сурарал фин кутугнаваз гъисабзавач, нагагъ абурун гуълери, къаюмвалзавайбуру ихтияр гайитла физ жеда. Амма сурарал герек авачир, нубатсуз къайдада тухун виже къведач, нагагъ эдебсуз тегъерда тухуз хъайитла, ихътинбуру патал сурарал фин гъарам яз гъисабзава. Асул шартлар кваз къуна хъиз къилиз акъудзавай виридалайни хъсан зиярат, им Мугъаммад Пайгъамбардин сурал фин яз гъисабзава.

Гъаж авурдалай къулухъ Пайгъамбардин сурал фин, гъатта ам Меккедин агъали яз хъайитлани сунна яз гъисабзава ва са шумудра гъаж авуртлани гъакъван гъилера инал зиярат авунани кланда.

Нагагъ азад вахт аваз хъайитла, гъаж ийидалди вилик зиярат авуртла хъсан я лагъана, кхъизва Имам Абу Хузайра. Гъикъ хъи, гъаждила къулухъ инсан тайин тир четинвилерихъ галаз чинчина акъун мумкин я.

Имам Бухариди гъадис гъизва: «Ни зи сурал зал салават гъайитла, Халикъди малаикдив ам зал агакъариз тада, гъакъни ам дуъньядинни эхиратдин хажалатривай хуъда. Ва зун Суддувандин Юкъуз адан гъакъиндай шагъидвалдайди, тередфар жеда».

Пайгъамбардин мискидиз Жабраилдин ракларай гъахъайтла хъсан я, Пайгъамбардила чешне къачуна хъиз, эрчи пата къвачелай мискидиз гъахъдайла клелзавай дуъла лагъана гъахъда.

Пайгъамбардин мискидиз мукъва жедайла тавбу авун ва веревирдер ийиз са тимил геренда акъвазун меслят къалурзава. Гъакъни Пайгъамбардал зиярат ийидалди вилик садакъа гана кланда.

Аль-Алусиуди кхъизвайвал, им Пайгъамбардин дережа хкажунал гъалтайла ва дарда авайбуру патални, рикъ михъи инсан къве чин алайдавай чара ийиз хъунални, низ и дуънья ва низ ахират гзаф клан ятла тайинарунал гъалтайлани важиблу я. Ахпа «Равзат Шарифадал», Пайгъамбардин минбардинни ва адан сурун арада авай чкадал къве ракаатдин капъ авуна кланда, сифте ракаатда сура «аль-Кафирун» ва къвед лагъай ракаатда «аль-Ихлас» клелда «ат-Тахият» капъ авунин ният авуна хъиз. Ахпа Пайгъамбардин сурун патав фена, адахъ чин элкъурна, Къибледиз далу гана хъиз, вилер атлума, чилиз килигиз. Рикъ маса хиялрикай азадна, вун

нин вилик акъвазнаватла, адан чехивиликай фикир ийиз, Пайгъамбардал салам гъида ва дуъла ийида, сес явашарна, рикъин сидкъидай. Ктабра къенвайвал.

Салам гайидалай ва Пайгъамбардал зиярат авурдалай къулухъ, Абу-Бакраз салам гуда (Пайгъамбардин сурун патавай са зур метрдин эрчи патахъ) ва Умаразни (Абу Бакаран сурувай са зур метрдин эрчи патахъ), пак халифризни Пайгъамбардин асхабриз.

Жуъмя юкъуз «Бакъи» сурарал фин хъсан яз гъисабзава. Им Пайгъамбардин гзаф къадар асхабар кучуднавай пак сураря. Инапахалифва Пайгъамбардин езне тир Усмнан, Пайгъамбардин ими Аббасан, эме Сафиятан, Пайгъамбардин хва Ибрагъиман, Пайгъамбардин хтул Гъасанан, имам Шамилан ва мсб. сурар ава.

Нагагъ авлияринни алимрин сурарал физ, зиярат ийиз хъайитла, винидихъ къейд авунвай эдеб хуън лазим я, рикъин гъузур авуна хъиз, Аллагъдин разивал къачун паталди. Чпел чан аламайла куъне нел къил члугвазвайтла, гъабурун сурарал фин хъсан яз гъисабзава, месела, мукъва-къилияр, хъсан ксар, дустан ва икъ мад. Гъакъни мукъвал-мукъвал фин меслят яз къалурзава пак ксарин, авлиярин, шейхерин, алимрин сурарал.

Фидай вахт хемис йикъан няни, я туш хъи, жуъмя юкъуз экуънилай няналди гъи члавуз хъайитлани, киш юкъуз экуънихъай фин хъсан яз гъисабзава. Имам аль-Къуртубиди Аллагъ чир хъайи ксаривай агакъарайвал лагъайвал, гъикъ хъи: «Гъакъикъатдани, къенвайбуруз и вахтунда чпел ни къил члугвазватла чир жезва». Бязибуру и йикъарал гъяд йикъан нянихъай ислен йикъалди алава хъийизва.

Имам аль-Кайлюбиди кхъизва, бес «Къенвайдан руъгъ сурухъ галаз алакъада жезвайди я ва ам адахъ галаз садрани чара жедач. Амма хемис йикъалай киш йикъан экуъналди руъгъдин сурухъ галаз авай алакъа гена клевида жеда, гъавилай хемис йикъан нисинилай жуъмя йикъалди сурарал финин адет мягъкемди хъанва. Мугъаммад ибн Васина лугъузва, зал агакъайвал, къенвайбуруз жуъмя йикъан вилик квай йикъалай эгечна адалай къулухъ са югъ алаатилани вуж чпел къил члугваз атанватла чир жезва. Пайгъамбардин гъадисда лугъузвайвал, сурал фейила, къенвайдаз вичин патав вуж атанватла чир жезва, адан гъавурда акъазва, адал шадвал къалурзава, адаз жаваб гузва, гъа икъ шагъидринни амайбурун патахъайни лугъуз жеда.

Сурал физвай касди вичи Аллагъ паталди къил члугвайдан гъакъиндай ният авун лазим я ва рикъин хиялар,

фикирар анжах Аллагъдихъ (гъузур) элкъурна кланда, и къил члугунал Аллагъдин разивал къачун, и дуъньядикай чара хъана ва жуъни фидай ахиратдикай фикир авуна хъиз, жуван рикъин гъалар михъи авун патални. Гъакъни къенвайдаз хийир гун патал Къуръан клелда, зикр ийида.

Сурал фейила и дуъла клелайтла хъсан яз гъисабзава: «Ассаламу галайкум дара къавми-ль-муъминин ва инна иншааЛагъу бикум лахликъун. НасъалуЛагъа лана ва лакум аль-гъафията. Аллагъума ла тахримна аджрагъум ва ла тафтинна багъдагъум вагъфир лана ва лагъум».

Лугъузвайвал, ни сурарал фейила аятуль-Курси клелна ва адай гузвай хийир къенвайбурухъ элкъурайтла, абур патал клелайтла, Аллагъ-Таалади рагъ экъечдай патай рагъ акъидай патахъди къван гъар са суруз (40 нур вегъеда ва абуруз сурун чарпай гъаркъуъ ийида). Гъакъни ни сурарал «Ясин» сура клелайтла, Сад тир Аллагъди ахътиндаз ихътин йикъан азаб, азият къезиларда...»

Гъакъни гъадисда лугъузва, бес ни сура «аль-Ихлас» 11 сеферда клелайтла ва ам сурара кучуднавайбуруз бахшайтла, ахътиндан гунагърилай къенвайбурун къадардив агакъзавай къван гъил къачуда.

Гъадисда лугъузва, бес: «Суравай къенвай кас батмиш жезвайдаз ухшар я, адан вичин хчин, стхадин, дустунин дуъадихъ тамарзлу яз, са куъмек хъиз абурал вил жезва ва ам адав агакъайла, ам ахътинди патал и дуъньядал алай къван вири шейерилай хъсанди яз акъазва».

Агакъарайвал Пайгъамбарди лагъана: «За квез сурарал фин къадагъа авунай. Амма гила сурарал вач, абуру ахират рикел гъида» (Бухари).

Гъакъни гъадисда лугъузва: «Ни вичин дидединни бубадин, я туш хъи абурукай садан хъайитлани сурарал гъар жуъмя юкъуз къил члугуртла, Аллагъди ахътиндан гунагърилай гъил къачуда ва ам вичин диде-бубадиз хъсанвал авурди хъиз къада» (Гъаким)

ИСЛАМДИН ТАРСАР

Сабурдин
дережаяр

Гъадисда лагъанва: «Сабурлудаказ гунагърикай ва Аллагъдиз яб тагуникай яргъа хъайи касдиз клуъд виш дережадин сувабар гъазурнава; сабурлудаказ Аллагъдиз ибадат авур касдиз ругуд виш дережа гъазурнава ва бедбахтивилерал сабурлу хъайидаз - пуд виш дережа».

А сувабар тафаватлу хъунин себебарни авазва.

Анжах дуъньядин гъиссерикай яргъа жедай сабур ганвай ксаривай гунагъ крар тийиз ва Аллагъдиз ибадат ийиз жеда. Гъамиша Аллагъ рикел гъизвай ксариз а кар регъатарзава ва ам абуруз хуш жезва.

Бедбахтивилер лагъайтла, мусурманрал, гъакъ къафиррал, чпелай аслу тушиз, клан хъайитлани ва я тахъайтлани къвезва.

Амма гунагъ крар авун ва я ибадат ийиз алахъун – дуъз рехъ хкъагъунин ихтиярар Аллагъди Вичин лукъварин чпин хиве тунва.

Маса гъадисда лугъузва: «Аллагъдин Пайгъамбар тир зи ата бубади лагъана: «Я зи хва, эгер Аллагъди гайивилел рази хъайитла, вакай виридалайни девлетлу кас жеда, эгер Аллагъди хиве тунвай ферзер тамамариз хъайитла, инсанрикай виридалайни муътуъгъди жеда. Я зи хва, Женнетда «бедбахтилерин тар» твар алай са тар ава, адан патав дуъньядал алайла бедбахтивилер атай ксар къвезва, абуруз суал ийизвач ва абурун крар алцумзавач».

Имандин (диндин)
берекатар

Гъабиб аль-Аджами лугъудай са валидивай адан папа хизандиз недай затъ къазанмишун патал къвалахал экъечлун тлаабна. Ам къвалай экъечна ва мичи жедалди Аллагъ рикел гъиз хъана. Нянихъ ичи гъилеривди элкъевна хтана.

Папа адавай къазанжи гъинава лагъана хабар къурла, ада лагъана: «За югъди Аллагъ патал къвалахна, амма заз Адавай гъакъи тлаабиз регъуъ хъана». Гъа икъ пуд юкъуз тикрар хъана.

Къуд лагъай юкъуз и кардикай икрагъ хъайи папа икъ лагъана: «Я вуна Адавай гъакъи тлааб ая, я масадаз къвалах ая, а тахъайтла захъ галаз чара хуъхъ».

Гъа юкъузни Гъабиб аль-Аджами къвалай экъечна мичи жедалди Аллагъ рикел гъиз хъана ва мад къвализ са затни гвачиз хтана.

Къвализ хтайла адаз дадлу хуърекни гъазурна ва ачух гуъгуълар авай паб акуна. А вуна къвалахзавай касди чаз къизилди кисени ва гъар жуъредин няметар ракъурна, лагъана адаз папа.

Ахпа Гъабиб аль-Аджами шехъна ва вичи вири и йикъара вуч ийизвайтла, папаз ахъайна ва а пишкеш Аллагъдин патай я лагъана. Паб вичи авур крарал пашман хъана ва мад ахътин тугъметар тикрар хъижедач лагъана гаф гана.

ГЪАКЪИКЪАТДАНИ КРАР НИЯТРИЛАЙ АСЛУ Я

Гъадис

ИСЛАМ ВА СУФИЗМ

Къурамуғаммад-ғъажи
РАМАЗАНОВ, (рағимағуылЛағъ)
машғур алим (1956–2007 гг.)

Суфизмдиқай раҳадайла, мусурман тушир алимри ам ақ кълариз чалишмиш жезва хъи, на лугъуди адахъ (суфизмдихъ) исламдихъ галаз гъич са алакълани авач. Месела, «Ислам. Энциклопедический словарь» ктабда кълена: «Рағмақидай патанни Европадин алимар 20-асирдин сифте кълерал къледалди «ат-Тасавуф» (суфизм) гаф грекрин «София – мудрость» лугъудай гафунилай атанвайдан фикирдал алай». Генани: «Мумкин я, гъеле Ислам арадал къледалди Сириядани Кеферпатан Аравияда ина ана яшамис жезвай жуьреба-жуьре сектаирхъ галаз алакълалу хашпарайрин монахриз суфияр лугъузвай» (225-чин). Гъа и чина генани кълезва: «Исламда аскет-вилини мистикадин гълал арадал атуниин себебрикай и кардиз маса диндинни философиядин системайри, сифтени сифте христианстводи, таъсир авуна». Гъа и энциклопедияда мадни кълена: «Индияда суфизмдин идеологиядиз буддизмдинни иуда-

Суфизмдиқай гъакъикъат

Мусурман тушир алимрин суфизмдиқай фикирар

Суфизмдиқай кълезвай алимар пуд жуьрединбур ава: мусурман тушир алимар, вагъабитар ва суннадинни жемятдин рекълел алай (Агълу-с-сунна ва-ль-жама`а) исламдин алимар.

измдин къллин фикирри таъсирна» (229-чин).

Суфизмдиз ихътин кълмет гуналди, ктабдин авторри суфизм грекрин философиядай атанвайди я, ам христианстводай ва я буддизмдинни иудаизмдин жуьреба-жуьре сектаирхъ кълчунвайди я лугъуз тестикълариз чалишмиш жезва.

Мусурманриз и ктабда къленавайдахъ чалахъ жедай ихтияр авани? И ктаб 1991- йисуз чапнава, вични СССР-дин Илимдин Академиядин Востоковедение-дие Институтдин разивал аваз. И изданиедин къллин макълсад Кълуръан, Ислам ва Мугълмамд Пайгълмбар гъа атеистринни исламдин душманриз кландайвал кълалурун я.

Аллагълдин Пайгълмбардиқай гъа и ктабда ихътин гафар кълена: «Ам ислам диндин ва сифтегълан мусурманрин уьметдин бине эцигайди я». Мугълмамд Пайгълмбар гъа мусурман диндин бинеяр кутурди туш. Ам Аллагъл-Таалади халисан дин инсанрив агакъларун патал рекълел тунвай Вичин гъа Векил я. Вучиз лагълйтла

ислам диндин бине эцигълвайди инсан туш. А дин рекълел твазгълвайди Аллагъл гъа я. Мугълмамд Пайгълмбардилай гъа вилик хълйи пайгълмбарарни вири мусурманар тир, гълбуруни инсанрив Аллагълдин гъа дин агакъларна. Пак Кълуръандани гъа икъл кълена. Чна винидихъ тлар кълур ктабдин авторрин гафарихъ чалахъ хълйитла, мусурман дин Мугълмамд пайгълмбарди гъа вичи-вичиз туькълурнава.

Гъа и ктабда кълезва хълйи, мусурманрин фикирдалди, Мугълмамд гъа Аллагълдин гъа Пайгълмбар я (178- чин). Анжах кар ана ава хълйи, неинки тек са мусурманрин фикирдалди, гълкъл гълкълкълатдани Мугълмамд гъа Аллагълдин гъа Пайгълмбар я. Гъа и чина мадни кълена: «Ам чувудринни хашпарайрин динрин бинеярхъ галаз таниш тир». Автордин и гафарин къллин макълсад ам я хълйи, Ислам Мугълмамд Пайгълмбарди, гуя, чувудринни хашпарайрин динрай кълчунва. Ибур тапарар я. Дин ракурнавайди Аллагъл гъа я. Идан гълкълкъландай Пайгълмбардин

гълкълкълдинни шагълдвалзава. Мусурманриз чир хълана кланда хълйи, Исламдиқай ихътин гафар кълезвайбуру суфизмдиқайни аваран са гафни лугълудач.

Вичикай ихтилат физвай энциклопедияда мадни кълена хълйи, гуя, Мугълмамд Пайгълмбарди гъа Аллагълдихъ гъа галаз сад хълйи «лат», «узат» ва «манат» лугълудай бутарни кълбулна. Ибурни чпихъ бине авачир тапарарни кълундармаяр я. Мадни лугълузва хълйи, Медина шегълердинагъллийри Мугълмамд Пайгълмбар гъа чпин (тухумрин) арада авай кълал-макълалар, чуьруькар акълвазардай кас хълун патал кълбулна (179-чин). Анжах Пайгълмбар гъа мединвийри кълбулуниин къллин себеб им туш. Къллин себеб ам я хълйи, Мединадин агъллийриз ана яшамис жезвай чувудривай Аллагълди гъа вилик ракурнавай Ктабрай кълчунвай Мугълмамд Пайгълмбардин гъа ерийрикайни кълетленвилкай лагъланвай ихтилатар ван жез хълана. Гъа ихътин лишанрай абуроз Мугълмамд гъа Аллагълди гъа ракурнавай пайгълмбар тирди чирни хълана ва гъа и себеб яз мединвийри ам кълбулни авуна.

Ингъле мадни са цитата: «Мугълмамда Кълбедиз сужда авуна» (177-чин). Пайгълмбар яз, Мугълмамда гъа масадбуруз гълтта вичизни кваз сужда авун

кълдагъл авунай, вучиз лагълйтла исламди Аллагълдилай гъа гълйри масадаз сужда авун кълдагъл авуна. Кълбедизни сужда авун куфр жезва. Исламдиқай эсиллагъл хабар авачир инсанар кълсна акълвазнайтла хълсан жедай.

Гъа ктабда генани кълена: «Гълкъл ятлани адахъ (Мугълмамдахъ) галаз алакълалу яз хълйин махарни аламадин крар арадал атана» (180-чин). Гъа идалди ктабдин автордиз Мугълмамд Пайгълмбардиз гъа гуя муьжизатар авач, абур инсанри чпи-чпиз туькълурнавайди я лугълуз кланзава. Эгер Мугълмамд Пайгълмбардиз гъа муьжизатар авачиртла инсанар ам Аллагълдин гъа Пайгълмбар тирдахъ гълч чалахълни жедачир.

Исламдиқай а ктабда кълена: «Ислам, социальний ва идеологиядин вакълна яз, Аравиядин общество вилик финин тарихдин нетижа хълана» (103-чин). Гъа идалди авторриз лугълуз кланзава хълйи, гуя ислам Аллагълдин гъа дин туш. Гъа идалди абуроз гълкълкълат члурзава. Ислам им Аллагъл-Таалади Вичин пайгълмбаррин куьметдалди чав агакъларнавай дин тирдал гълч садани шак авуна кландач.

Ислам неинки общество социальний ва идеологиядин жигълетдай вилик финин нетижа туш. Ислам себеб яз гъа общество хълйин вилик фена, халисан идеология (дин) арадал атана ва госуларство тешкил хълана.

Кълтл ама

ЧИР ХЪУН ХЪСАН Я

Къурамуғаммад-ғъажи
РАМАЗАНОВ

Шариатдин месълайра вагълабитрин ягълалмишвал

Эвел – алатай нумрайра

Куплунихъ галаз алакълалу месълаяр

Суал: Гзафбуру, азан гудайла, чпин кланчлал тупларин кикериз темен гана абур вилеривай гуьцлзава. Им Шариатдихъ галаз кълзвани?

Жаваб: Шариатди и кар авун кълдагъл ийизвач. И кардиқай хийирдилай гълйри гълч са

зияни авач. Вири дуьньяда машгълур имам аль-Гълфиз ас-Сахавиди им Хизри пайгълмбардилай атанвай кар я лугълуз кълезва. Машгълур алимри и кар авун хълсан тирди тестикъларзава. Низ кланзаватла, гълдавай «Асн аль-матлалби», «Иглнат ат-тлалбин», «Шанвани», «Фатгъл-ль-Аллам» (2- том, 141-чин), «Шаргъл-ль-мафруз (84- чин), «Танвируль-кълулуб» ктабриз килигиз жеда.

Ктабра икъл ийизвайбурун вилер гълч садран тла жедач лугълузни кълезва.

Суал: Куплунилай кълулухъ, азкарар клелдайла, «БисмилЛагъл-ль-лази...» гафарихъ галаз къллелай капаш алтаддай ихтияр авани? Вагълабитри и кар инкар ийизва.

Жаваб: Ихтиярни ава ва гъа икъл авунни хълсан я. Пайгълмбардин гъа асгълбийрикай сад

тир Анаса (кълуй Аллагъл вичелай рази хълурай) хабар гузгълвал, Аллагълдин Пайгълмбарди гъа куплунилай кълулухъ къллелай капаш алтадна лугълудай: «БисмилЛагъл-ль-лази ла илагъл илла гълва-р-Рахлману-р-Рахлим». И гълдиз Табранидини Баззара, гълкълни Ибн Сунниди ва Хатиба гълзгъл (килиг: Шавкани «Найлу-ль-автар», 461-чин; Шавкани «Тугълфату-з-закирин», 120-чин; гълкълни Абдуллагъл Сиражуддин «Ас-салату фи-ль-ислам», 160- чин).

Суал: Жемятдин куплунилай кълулухъ инсанри сада садан гъллер чуькълезва. Идаз Шариатдихъ галаз кълан тийидай бидъа лугълуз жедали?

Жаваб: Куплунилай кълулухъ сада садан гъллер кълун кълдагъл ва я хълсан тирдан гълкълкъландай я Кълуръандин аятар, я гълдисар авач. Анжах умуми кълйадада салам гуниин лайхлувилерикай къленавай гзаф гълдисар ава. Тирмизидини Абу Давуда гъланвай гълдисрикай сада лугълузгъл: «Сад-садал гълалтна салам гана сада-садан гълл кълур кълве мусурман абур чеб чпивай чара жедалди кълведни вири гунагълрикай михъл жеда». Баззаралай агакълнавай гълдисда икъл кълена: «Сада-садан гълл кълур кълве мусурман, тарцелай кълурай пешер авахълдай хълйи гунагълрикай михъл жеда». Гълкълни, эгер кълве мусурман капл ийидалди сада-садаз салам гуз агакълначтла, капл авурдалай кълулухъ сада-садан гълл кълна салам хугун суннат я. Гълтта куплунилай вилик салам ганваз хълйитлани, куплунилай кълулухълни «Аллагълди кълбулрай» лагълана гълл вугун санани кълдагъл авунвай кар туш.

Кълтл ама

ИСЛАМ ВА АГЪА ДУЪНЪЯ

Агъа дуънъядиз вил вегъин?

ДУМД-дин канонический отделди акъуднавай фетва

1 « Нагагъ мейит чуъхуън тавуна, я туш хъи, чин Къибледихъ элкьуър тавуна кучуднаваз хъайитла, сур ачухна хъиз, нагагъ мейит дегъш хъанвачтла ам чуъхвена, Къибледихъ элкьуърна цийи къилелай кучуд хъувуна клянда. Нагагъ гъульуъ папаз лагъанваз хъайитла: «Нагагъ вуна хва хайитла, за ваз са чаравал гузва, нагагъ руш хайитла, къве чаравал!» ва идалай гъуънъиз къенвай аял хайитла ва ам дишиди тирни, я тахъайитла эркекди чир тавуна кучуднаваз хъайитлани сур ачухна адан жинс чирун лазим я.

Нагагъ аялдик квай дишегъли къенваз хъайитла, ам аялда чан аламани, аламачни чир тавуна кучудна клянда. Эгер къвачел залан дишегъли аял хадай вахт мукъвал атайла къенваз ва аял къутармишиз, ам руфунай чан аламаз акъудиз жедайдахъ инанмишвал аваз хъайитла, чарасуз руфун атлана анай аял акъудна клянда. Ахътин дишегъли руфуна аял амаз кучуднаваз хъайитла, ам сурукай хъудна хъиз, аял руфунай акъудна кучуд хъувуна клянда. Амма аялда чан аламайдакай умуд атланваз хъайитла, сур ачухунин ва аял руфунай акъудунин лазимвал авач. Нагагъ ахътин дишегъли кучуднавачиз ва аялда чан аламукъдайдак умуд квачиз хъайитла (месела, аялдин ругуд варз хъанвачтла), аял рекьидалди ахътин дишегъли кучудна кляндач.

Бязибуру ахътин дишегълидин руфунал аял къин патал залан шейер эцигзава, амма икI авун къадагъа я (гъарам я) («Тухфату-ль-Мухтадж»). И гафарал алава яз алай аямдин алирикай сад тир Саид Рамазан аль-

Бутлиди икI лугъузва: "Шариатди ихтияр гузвай дуъшуъшра ва винидихъ къейд авур хътин себелалди сур ачухун чарасуз тирвилляй мадни са къадар себелалди икI авуртла жеда. Месела, яна къиникъин тахсиркар вуж ятла

Шариатда ихътин къанун ава: «Четин гъалда регъятвал гун лазим я». Гъа и къанун-къайдадал шариатдин гъаф къадар къарар бинеламиш жезва.

чирун патал силис тухудайла сур ачухдай ихтияр ава, нагагъ мукъвакъилири ихътин ихтияр гузваз хъайитла ва сур ачухуни къейиди вилляй аватдай чкадал ва я адан бедендин паяр атлунал гъин тийиз хъайитла.

ГъакIни Исламда ихтияр гузва: 1) иви хъиягъун; 2) бедендин паяр (органар) хъиягъун; 3) гъайвандин кIарабрин куъмедалди инсандал кIараб хъун; 4) хам хъиягъун; 5) къенепатан органар хъиягъун. Вири и крар ийиз ихтияр ава, нагагъ пешекарри икI авунин чарасузвал авайди къейд ийизваз ва начагъ инсандиз сагъламвал гузваз хъайитла.

Ихътин кар ийидалди вилик нин бедендин пай (орган) эцигзаватла ва низ эцигзаватла - гъа ксаривай ихтияр къачуна клянда. Нагагъ вичин орган къачузвай кас къенваз хъайитла, ам рекьидалди адан ихтияр герек къез-

ва. Эгер и къвалах тавуна ам къейитла адан мукъва-къилийривай ихтияр къачунин чарасузвал ава.

Шариатда я жуван, я мукъва-къилийрин органар ихътин дуъшуъшда маса гун, адахъ гъакIи къачун къабулзава, ихтияр гузвач.

Шариатда ихътин къанун ава: «Четин гъалда регъятвал гун лазим я». Гъа и къанун-къайдадал шариатдин гъаф къадар къарар бинеламиш жезва.

Сад тир Аллагъди Къуръанда лугъузва (мана): «Аллагъдиз кез регъятвал хъана клянда, амма четинвилер хъана кляндавач» (сура «аль-Бакъара», 185-аят).

ГъакIни Аллагъди лугъузва (мана): «Аллагъди кез динда четинвилер тунвач» («аль-Гъадж» сура, 78-аят). Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Аллагъ патал виридалайни кIани дин – им гъакIикIи ва хъуътуъл дин я». Шариатдин гъаф къадар къарар инсанриз регъят хъун патал гъа и аятрал ва гъадисрал бинеламиш жезва.

Нагагъ и жуъредин къезилвилер авачиртла, имандиз зайиф инсанар, исламдин деринриз гъахъдайла, исламдикай абурун рикIе чIуру фикирар твазвай хътин гъаф къадар четинвилерал расалмиш жедай. Инсандин сагъламвилехъ ва экспертизадихъ галаз алакълу, тахсир квачир инсандик кутунвай тахсир алуддай мад гъихътин четинвилер хъун лазим я? Месела чан аламай инсандин уъмуър къенвай инсандин орган эциг хъувунилай аслу жезватла, адаз ихтияр тагана тадани?

Нагагъ инсаниятдин сагъламвални уъмуър къенвай инсандин мейит ачухна ахтармишунар тухунилай аслу яз, идакди гъаф къадар инсанар сагъар хъжезваз хъайитла, чавай ихътин къвалахдал къадагъа эцигиз жедали?

Нагагъ вичик себелсуз тахсир кутунвай, аял, хизан авай касдин къисмет мейит ачухна, адан экспертиза тухунилай аслу яз хъайитла, ихтияр тагана, инсандин уъмуър чIурун дуъз жезвани? Чна шариатдин къанун-къайдадал амал авуна. дуъз тухвана кляндачни?

Гъелбетда, чна ихътин тамам къайда-къанун хвена ва инсан къеве тун тавун лазим я.

Мейит ахъайзавай инсанар шариатдикай ва намус, гъейратдикай хабар авайбуру хъана клянда. Вичин бедендин пай масадаз эцигзавай кас ва медицинадин ахтармишунар къиле тухузвайдан мейит мусурмандин душманрикай хъун лазим я.

Нагагъ ахътинди авачиз хъайитла, ам яна къиникъин жаза акъуднавай тахсиркар хъана клянда. Эгер ихътин касни жагъун тавуртла маса кас хъайитла жеда.

Бедендин паяр эцигзавай, мейит ачухзавай гъар вуж хъайитлани, духтур, студент, эксперт Аллагъдин вилик жавабдарвал хиве авайдахъ инанмиш хъун лазим я.

Иллаки духтурарни студентар патал ихътин вахтунда Аллагъдихъай кичI авайбуру хъунин чарасузвал авайди къейд ийин. Абуру чан алай ва къенвай касдиз Аллагъди вич амай халкъ авурбурулай вине къунвайдаз хъиз, гъурмет авуна клянда.

Къуръанда лугъузва (мана): «Чна инсаниятдин несил вини дережадиз акъудна...» (сура «аль-Исра, аят 79»). Абурун асул макъсад Аллагъдин разивал къачун ва инсаниятдиз хийир гун патал.

Бараатдин йифиз кIелдай дуъа

1 « Бисмиллягъи-р-рахIмани-р-рахIим.

Аллагъумма, йа за-ль-манни ва ля йуманну гIалайгъи, йа за-ль-джалали ва-ль-икрами; йа за-тI-тIавли ва-ль-инглами, ля илягъа илля анта загъра-ль-ладжина ва джара-ль-мустаджирина ва амана-ль-хаифина.

Аллагъумма ин кунта катабтани гиндака фи умми-ль-китаби шакъиййан, ав махIрумман, ав матIрудан, ав мукътаран гIалаййа фи-р-ризкъи фамхIу. Аллагъумма бифадзлика шакъавати ва хIирмани ва тIарди ва икътара ризкъи васбитни гиндака фи умми-ль-китаби сагIидан марзукъан муваффакъан ли-ль-хайрати, фаиннака къулта ва къавлука-ль-хIакъкъу фи китабика-ль-мунзали гIаля лисани набиййика-ль-мурсали: "йамхIу-л-лагъу ма йашау, ва йусбиту, ва гиндагъу умму-ль-китаб".

Илягъи би-т-таджаллаль-агIзами фи лайлати-н-нисфи мин шагIбани-ль-мукаррами-л-лати юфракъу фи гъа куллу амрин хIаким ва юбраму ан такшифа минни мина-ль-балаи ма агIламу, ва ма ля агIламу, ва ма анта бигъи агIламу, иннака анта-ль-агIаззу-ль-акрам.

Ва салля-лагъу гIаля саййидина МухIаммадин ва алигъи ва сахIибгъи ва саллам.

Къейд: араб чIалан "ъайн", "xla" гъарфар ина "rI", "xI" яз къалурнава.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَلَا يَمَنُّ عَلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا ذَا الطَّوْلِ
 وَالْإِعْطَامِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ظَهَرَ اللَّاحِجِينَ وَجَارَ الْمُسْتَجِرِينَ وَأَمَانَ
 الْحَائِفِينَ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنِي (كَتَبْتَنَا) عِنْدَكَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ شَقِيًّا
 (أَشْقِيًّا) أَوْ مَحْرُومًا (مَحْرُومِينَ) أَوْ مَطْرُودًا (مَطْرُودِينَ) أَوْ مُفْتَرًّا عَلَيَّ
 (عَلَيْنَا) فِي الرِّزْقِ فَامْحُ. اللَّهُمَّ بِفَضْلِكَ شَقَاوَتِي (شَقَاوَتَنَا) وَحَرَمَانِي
 (حَرَمَانَنَا) وَطَرْدِي (طَرْدَنَا) وَإِقْتَارَ رِزْقِي (رِزْقَنَا) وَأَثْبَتْنِي (وَأَثْبَتْنَا)
 عِنْدَكَ فِي أَمِّ الْكِتَابِ سَعْدًا (سَعْدَاءَ) مَرْرُوقًا (مَرْرُوقِينَ) مُوَفَّقًا (مُوَفَّقِينَ)
 لِلْخَيْرَاتِ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ فِي كِتَابِكَ الْمُنزَلِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّكَ
 الْمُرْسَلِ يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ إِلَهَ (إِلَهِنَا)
 بِالتَّجَلِّيِ الْأَعْظَمِ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ الْمُكْرَمِ الَّتِي يُفْرَقُ فِيهَا كُلُّ
 أَمْرٍ حَكِيمٍ وَيُبْرَمُ أَنْ تَكْشِفَ عَنِّي (عَنَّا) مِنَ الْبَلَاءِ مَا أَعْلَمُ (نَعْلَمُ) وَمَا
 لَا أَعْلَمُ (نَعْلَمُ) وَمَا أَنْتَ بِهِ أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ. وَصَلَّى اللَّهُ
 عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

ИСЛАМДИН ЖАВАГЪИРАР

Саид-афанди аль-ЧИРКАВИ

Эвел алатай нумрайра

Ибн Аббаса лагъана: «Къуръандиз баянар гуни къайда къуд чкадал пай жезва».

Сад лагъай паюник, инсандиз чарасуз лазим къевезвай ва масакла дегишариз тежедай тамам чирвилер акатзава. Месела, им Аллагъ ﷻ сад тирдан гъакъиндай гузвай чирвилер.

Къвед лагъай пай – им араб члалахъ галаз алакълуду тир баянар. Ахътин гафарин мана гун (гъавурда гъатун) патал, араб члал чир хъун бес жезва, месела: «Аллагъди Муса пайгъамбардивай ﷺ хабар къурла: «Муса, ви эрчи гъиле вуч ава?» Ада жаваб ганай: «За вичикай даях къазвай ва хипериз тарарилай пешер вегъизвай аса» (Къуръан, 20:17-18).

Пуд лагъайди – им вич динэгъли алимрилайни ва чпиз диндай лап хъсан, дерин чирвилер авай ксарилай (ар-расихун) алатайла, мад садавайни баянар гуз тежедай пай я. Ар-расихун твар къазанмишун патал алимдихъ ихътин къуд ери хъун лазим я:

- сад лагъайди, Аллагъдин ﷻ вилик вичин хиве авай везифаяр акъудунин карда ам гъакъикъатдани кичледи хъун лазим я;

- къвед лагъайди, ам вич-вичин вилик агъуз аватнавайди хъун лазим я;

- пуд лагъайди, ам и дуньядикай атланвайди хъун лазим я;

- къуд лагъайди, ам вичин нефсинин вилик пад къаз алакълуду ва Къуръандайни гъадисрай бес къадарда чирвилер къачуз алакълуду хъун лазим я.

Дерин чирвилер авай алимри (ар-расихун) лугъуда: «Савадсузвили бине Къуръандиз куьчурмишнавай, винел патан акунрин манада ва я гъарфба-гъарф баянар гуна ава».

Къуд лагъай паюник чпин гъакъикъи мана анжах Аллагъдиз ﷻ малум тир аятриз баянар гун акатзава.

Ибн Аббаса лагъайдалай артухандиз ва гъахълудаказ мад нивай лугъуз жеда? Ада бес къадарда лагъанвайди гъакъикъатдани аквазва. Къуръанда, гъатта Пайгъамбар ﷺ вични гъавурда такъазвай чкаяр ава чна гъикл лугъуда, нагагъ Къуръан адал инсанар гъавурда тун патал рекъе тунвайди тирди малум ятла? Къуръанда вичени лагъанва: «Я Мугъаммад, За вал Къуръан рекъе тунвай, вуна инсанар абур гъавурда такъазвай Шариатдин къайдайрин гъавурда тун патал – эмиррин, тагъкимарунрин, къадагъа алайбурун ва къадагъа алачирбурун гъакъиндай». Пайгъамбардин ﷺ вичин гъадисарни Къуръан гъавурда тун (шарх) я.

Гъавилий алимрикай сада къейдна, Къуръандинни гъадисрин жуьреба-жуьре гъавурда аквазватла, гъадисриз артух фикир гун лазим я, вучиз лагъайтла, Къуръан, виче вири къватнаваз куьруь къайдада атанва, гъавилий адан гъавурда акъунни мумкин туш. Винидихъ гъанвай аятди гъадисар Къуръандиз ганвай баянар тирди тестикъзава.

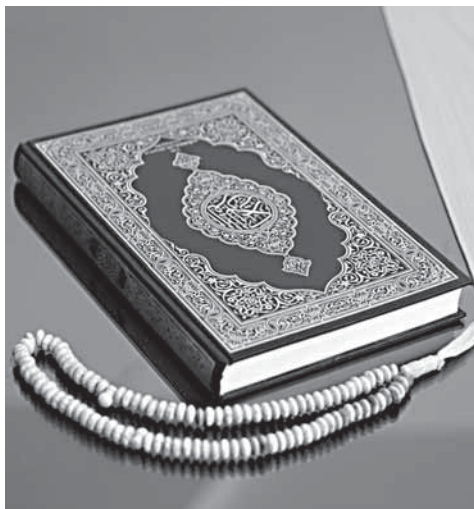
Шейхерикай сада лагъана: «Халикъди ﷺ Пайгъамбардиз ﷺ Суд-

Къиметлу чирвилерин хазина

(Маджмуат аль-Фаваид)

дувандин югъ алукуникай хабар гана».

Пайгъамбардин ﷺ асгъаб тир Гъузайфади лагъана: «Пайгъамбарди ﷺ заз суд-дувандин йикълди вуч жеда тла, вири ачухна». Пайгъамбардиз ﷺ Халикъди ﷺ ам Цаварал хкажай йифиз (Лайлат аль-исраъ ва-ль-миърадж) пуд илимдикай сад ачухдай

ихтияр ганач. Мумкин я, и илимда вири аваз хъун. Къуръанда гъикл хъана Аллагъди ﷻ Вичин Пайгъамбардиз ﷺ чирвилер тагана амукай аятар жедай?

Шаъабияна – Аллагъдин ﷻ чирвилерин гъакъиндай вири агакълуду машгъур алимрикай сада гуьзелдиз лагъанай: чирвилел пуд юк ала. Сад лагъайди, вичи са юк чирвилер къачурди, ахътинди дагъдин виридалайни къакъан куьлушдиз хкаж жеда ва ада вичин чирвилерал дамагда. Къвед лагъайди, чирвилер къачунвай инсанди вичин нефс агъузарда ва адаз вичихъ эсиллагъ чирвилер авачирди хъиз жеда. Ва пуд лагъайди, инсадивай садрани къачуз тежедай чирвилер я.

Диндин стхаяр, садра куьне фикирце, Аллагъдин чирвилер авай инсанрин суьгъбетар гъикъван маракълубур, камаллубур ятла! Тарцел гъикъван емишар алаз хъайтла, гъакъван адан хилер агъуз аватда, вичин чирвилер къвердавай артух жезвай инсанни гъакл я...

Цийивилер (нововведения) гъихътинбур ава?

«Цийивилер» лугъудай гафуник вуч акатзаватла чна гъеле лагъанай. Чпин характердиз килигна цийивилер ихътинбур ава: суннат цийивилер (желательные), гъарам тир цийивилер (запретные), гъалал тир цийивилер

(разрешенные) ва карагъат тир цийивилер (нежелательные). Месела, диндин илимрай ктабар кхъин ва абур чап авун суннат цийивилерик акатзава. Вучиз? Вучиз лагъайтла, эгер ахътин ктабар хъаначиртла, инсанри диндин илимар гъикл чирдай? Эгер са касди Шариатдал аслу хъана са ктаб акъудайтла, адаз и кардай еке суваб жеда. Гъа ихътин суваб а ктаб клелна адакай менфят хкудайбурузни жеда. Ктаб акъудай касдиз неинки ам акъудунай, гъакъни а ктабди масабуроз хийир гунайни (ам клелзамай къван) сувабар кхъида.

Плпрус члугунни виликдай авачир цийивал я. Са алимри лугъузвайвал, ам гъарам я, са бязи алимрин фикирдалди, ам карагъат я. Тембек акъудай касдини плпрус акъудунихъ галаз алакълуду вири крара иштиракзава. Идан акл гъавурда акъуна кланзава хъи, а касдизни сад хъиз гунагъ къевезва, алава яз, ихътин зарарлу цийивал инсанрин арада чуькурунайни гунагъар кхъизва.

Са гафуналди, Исламдин хийирдиз клвалахъвай, ам вилик тухузвай, мусурманрин иман къадми ийизвай цийивилер вири суннат ва гъалал цийивилерик акатзава. Ихътин цийивилерик къил кутурбуруз ва абуркай менфят хкудзавайбуруз сувабар къевезва.

Исламдихъ галаз къан тийизвай цийивилер, гъелбетда, гъарам цийивилер я. Чаз къе аквазвай ва гъар юкгуз ишлемишзавай шейер вири цийивилер я. Нетихада абурай чаз суваб хъун ва я тахъун чи крар Шариатдихъ галаз къадаибур ва я адаз аксибур яни лугъудай суалдиз гузвай жавабдила аслу я.

Инсан къейидалай къулухъ пуд югъ алатдалди адан къвалаяй тлунъ недай ихтияр авани?

Инсан къейи квалел пуд йикъан муддатда тлунъ гъазурун ва ам тлунъ карагъат тир цийивал (нежелательное) я. Карагъат тир цийивилер лагъайтла, чпин нубатда, къадагъа авунвайбуруз мукъвал тир ва ихтияр авайбуруз мукъвал тир цийивилериз пай жезва. Къейи чкада тлунъ гъазурун чпиз ихтияр ганвайдаз мукъвал тир карагъат цийивилерик акатзава. И карда гунагъ авач. Пайгъамбарди ﷺ вичин асгъаб, Алидин стха Джафер Мутатда къиле феи женгина шагид яз телеф хъана лагъана хабар агакълуду, лагъанай: «Джаферан хизан патал тлунъ гъазура, абурвал залан хабар агакълуду ва абурвал тлунъ гъазурдай мумкинвал авач».

Гъа и гъадисдал асаслу хъана, къенвайдан мукъва-къилийри ва я къуншийри тлунъ гъазурна гъайитла хъсан жеда. Къе Дагъустанда Пайгъамбардин ﷺ и гъадисдал анжах андийвийри амал ийизва. Амайбуру лагъайтла, масакла ийизва. Къенвайдаз зарар авач лугъуз и кардиз артух фикир гузвач. Амма Пайгъамбарди ﷺ лагъанва: «Къенвай касдиз сура сад лагъай йифелай залан йиф авач, гъаниз килигна садакъа пайиз адан патахъай язух члугу».

Эгер садакъа пайдай шей авачтла, къве рекъатдин капл ая. Къве рекъатдани, «Аль-Фатихла» сурадилай къулухъ, «Аль-Курси» аят («Аль-Бакъара» сурадин 255-аят), Къуръандин 102-сура «Ат-Такасур», ва цлусад сеферда 112-сура «Аль-Ихлас» клел ая. Капл авуна кутягъайла, ам авуна хъайи сувабар къейидан руьгъдиз бахш авун тлалаба. И куплуниз «салату-ль-унс» - къейиди ялгъузвиликай, теквиликай хуьдай капл лугъузва.

Адаз ният ик ийида: «Ният ийизва за къве рекъатдин суннатдин салату-ль-унс авуниз Аллагъ ﷻ паталди. Аллагъу акбар!»

Гъла чаз аквазвайвал, къейидан квалел тлунъ гъазур тавунин себеб ам я хъи, и вахтунда квалинбуруз адакай фикирдай вахт авач. Гъа и вахтунда абурухъ галаз абурун риклер секин жедай, абурун сабур артухаруниз куьмек гудай ихтилатар тухун суннат я.

Анжах чна винидихъ лагъанвай тлунилай гъейри къадагъа авунвай маса шейэрни ава. Имни дишегълийри чпин чларар чухваз, чинал къацлар ийиз ва чпин хур гатуник галаз алакълуду я. Иллаки къадагъа я масабурозни шел атун патал клевиз шехъунар авун. Гъа ихътин шехъзавайбур, мумкинвал аваз хъайитла тлунни тагана квалаяй акъудайтла хъсан я. Къенвайдан къилихъ адаз хас тушир ерияр лугъуз шелар авун къадагъа я.

Эгер рекъидалди вичихъ шехъа лагъана веси тунватла, къейила адан азабар генани артух жеда. Са бязи алимри лугъузвайвал, весида и кардин гъакъиндай са гафни кхъин тавурбурни азабдик жеда.

Гъаниз килигна, веси гъазурдайла, ик кхъейтла хъсан я: «Зун къейила чларар чухваз, чинрал къацлар ийиз шехъмир, йикъер ийимир. Вич себеб яз куьррдиз аватдай гъич са карни ийимир ва гъич са гафни лугъумир». Гъа са вахтунда вичиз мукъвал касдихъ ван акъуд тавуна шехъун, вилерай накъвар авадарун къадагъа туш. Виридалайни хъсан кар сабур авун я. Къенвайдаз вичиз хас тир халисан хесетар, адан ерияр риклел хкун хъсан я.

Гъар са яш балугъ хъанвай касди веси тун лазим я. Ик тавурдавай Къияматдин йикълди рахаз жедач. Веси вич ихътинди хъун мумкин я, месела: «Зи веси – туплал, сят, бармак. Вуч заз аватла, зун къейидалай къулухъ хъсан патахъ ишлемиша». Са шейни авачир касдиз веси авунни герек къевезвач. Веси авун патал касдихъ гъалалдиз къазанмишнавай мал-девлет хъана кланда.

Къатл ама

Гъадис

ХЕНДЕДАЙДИННИ КЕСИБДИН КЪАЙГЪУ ЧИУГВАЗВАЙ КАС АЛЛАГЪДИН
РЕКЪЕ ЖЕНГ ЧИУГВАЗВАЙДАЗ ТЕШПИГЪ Я

ИСЛАМДИН ХАЗИНАДАЙ

Саид-афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Идрис Пайгъамбардикай
ﷺ куъруь суьгъбет

Шис пайгъамбар ﷺ кьейидалай къулхъ уммадин кыле Ануш акъвазна. Вичин бубадин веси кылиз акъудиз, ада дуьздаказ агъавал авуна. Адаз Къайнан твар алай хва хъана ва амни буба кьейидалай къулхъ уммадин кыле акъвазна. Адавин ажал агъайла ада вичин Магълаил твар алай хъиз эвер гана ва уммадин кыле акъвазун тапшурмишна. Ада вичин хъив вичив гьикл вуганатла муьгъур ва къулар авай табут (сундух) вугана. Магълаила вичелай къулхъ Ярд твар алай хва туна, ада вичин хъиз Идрис твар гана ва Адаман ﷺ пелел алай Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ нур ирс яз Идрисав ﷺ вугана.

Аллагъди ﷺ Идрис бутриз икрам ийизвай Къабилан несилрал рекъе туна сад тир Аллагъдиз ибадат авуниз эвер гун патал. Идрис ﷺ писвал инкар ийидай, хъсанвал авуниз эвер гудай ва ибадат авуниз гзаф вахт серф ийидай, пак, гъахъ кландай кас тир.

Ада Аллагъдиз ийизвай къуллугъ вичин кыметлувилел гьалтайла вири инсаниятдилайни артух ва малаикарни мягътеларзавай хъинди тир. Адал

Пайгъамбаррин тарихдай
(Къисас аль-Анбияъ)

къанницуд къул агъакъарнавай. Адан твар амай пайгъамбаррин арада Къуръанда кьунва.

Са сеферда Аллагъдивай ихтияр къачуна хъиз, ажалдин малаик Идрисан ﷺ патав зиярат ийиз атана. Вичиз таниш тушир кас акурла ада хабар къуна: «Вун вуж я?» Малаикди жаваб гана: «Зун Азраил я, ажалдин малаик, ви патав Аллагъдин ихтиярдалди зиярат ийиз атанва». Идрис пайгъамбарди ﷺ адаз жаваб гана: «Нагагъ вун Азраил ятла тадидаказ зи чан къачу». Малаикди Идрисаз ﷺ и кар авун патал вичиз ихтияр авачирди лугъудайла, Аллагъдилаи ихтияр гузвай вагъйу (откровение) атана. Гъа и вахтунда Азраилди ﷺ Идрисан ﷺ чан къачуна. Амма ажалдин жамунай хъваз турдалай къулхъ, Аллагъди руьгъдиз Идрисан ﷺ чандиз гъахъ хъувун эмирна ва адал чан хтана. Идалай къулхъ адаз жегъеннема гьикл гьелекзаватла килигиз клан хъана. Идриса ﷺ Азраилдивай ﷺ вичиз жегъеннема къалурун тлалабна.

Аллагъдин ихтиярдалди Азраилди ﷺ ам Маликан ﷺ – Жегъеннемадин малаикдин патав гъана. Ада, Аллагъдин эмирдалди, Идрис ﷺ жегъеннемадин хивел гъана. Жегъеннема гузвай азаб акурла Идрис ﷺ вич-вичивай квахъна. Азраилди ﷺ ам хкажна гъа вич алай чкадал хкана. Идалай къулхъ Идриса ﷺ тлуьн-хъун гадарна, ахварни квадарна Аллагъдиз ибадат ийиз эгечна.

Вичин ажал мукъув агъайла, ада вичин чка хва Мутавшалахав вугана ва уьмуьр амай къван ибадат авун тапшурмишна, къулар авай табутни вугана. Идалай къулхъ ам мигърабдиз (ибадат ийизвай чка) фена ва Аллагъдивай вичиз Женнет къалурун тлалабна. Аллагъди Женнетдин малаик тир Ризванал ﷺ Идрис Женнетдиз тухвана ам къалурун тапшурмишна. Аллагъдин эмирдиз муьтлуьгъ хьуналди Ризвана ﷺ Женнетдин тарцин Тубадин хел чилел агъузана. И хел къур Идрис ﷺ гъасятда цаварал хкаж хъана. Ризвана ﷺ ам Женнетдиз гъана ва адаз Женнетдин

вири няметар акуна. Женнетда адаз бес къадар ял ягъиз турдалай къулхъ Ризвана ﷺ лугъуда, бес гила ам Женнетдай хъфена кланда. Идриса ﷺ Аллагъдин «Гардаз ажалдин туькьувал аквада» лугъудай келимаяр гъана вич Женнетдай экъечл тийидайди кьетлидаказ кьейдна. Ризвана ам инкар авун патал аят гъана (мана): «Гар садаз Жегъеннема аквада». Амма Идриса ﷺ адаз жаваб яз маса аят гъана (мана): «Женнетдиз гъахъайла анай экъечлдайди туш». Аллагъди идалай къулхъ Идрисан ﷺ тереф хвена ва ам эбеди яз Женнетда амукъун эмирна.

Идрис ﷺ цаварал хкажайла, адан пуд вишни пудкъанни вад йис тир. Алай вахтунда Идрисал ﷺ, гъа чал хъиз, чан ала ва ам Аллагъдиз ибадат ийиз цаварин къуд лагъай бушлухъра ама. Бязи вахтара дарихвал алудун патал ада Женнетдал кыл члугъазва, ахпа элкъвена хквезва.

Идрис арифметикадин ва астрономиядин бинеяр эцигайди яз гъисабзава. Ада инсанриз карандашдалди кхъиз чирна. Гъакни адал къведалди инсанриз партал гьикл цвадатла чизвачир. Идриса ﷺ парталар цунай къачузвай анжах гъалалдин тлуьн незвай.

Вуна чаз, Аллагъ, аквадай ва таквадай ризкъи, мублагъвал це ва чун анжах гъалалдин зегъметдин рекъе жедайбурукай ая. Вуна чун, вичик умуд кутадай регъбер гана хъиз, и ва агъа дуьньядин азаб-азиятдикай хуьх.

Нуьгъ (Ной) пайгъамбардикай ﷺ риваят

Идрисаз ﷺ Ламак твар алай хтул авай ва адаз хва хъайила адал Абдул Гъаффар твар эцигна. Абдул Гъаффар датлана ишехъдай ва Аллагъдиз ибадат ийидай, ам Нуьгъ (ишехъдайди) ﷺ твар алаз машгъур хъана.

Са сеферда адаз къуд вил авай кицл акуна ва ада фикирна: «Гъихътин мешребсуз кицл ятла аку». И вахтунда Аллагъди кицлиз рахадай мумкинвал гана ва кицли Абдул Гъаффараз лагъана: «Я Абдул Гъаффар, вуна ник тахсир кутазава?! Нагагъ захъ жув вуж яз халкъунин гъакъиндай лугъудай ихтияр авайтла, заз жув кицл яз халкъ авуна клан жедачир. Нагагъ вуна зи Халикъдихъ тахсир кутазватла, мегер Ам гъар са кутуг тавур кардикай михи тушни?» Кицликай икл фикир авуна лагъана регъуь ва Аллагъдихъай кичле хъайи Нуьгъ ﷺ ишехъиз гатлума ва адан накъвар я югъ, я йиф талгъана акъваззавачир. Адан вири уьмуьр вичелай гьил къачун патал минетиз фена.

Килиг садра, чун, вири уьмуьрда гунагърилай гьил къачун патал тлалабна кланзавай ксар гьикл къайгъусуздаказ чи гунагърив эгечзаватла. Чаз риклерин къенез муьрхъ янаваз чехи гунагърин гьилляй чуьнуьх хъанвай басират (гъакъикъат акун) аквазвач. Пайгъамбарар маъсумар (гунагърикай хвенвайбур) я, гъавилляй куьне фикир ийимир хъи, гуя пайгъамбаррин гунагъар ахъайзава лагъана. Им анжах къалурзавай гъалатлар я, чна са нетижа, тарс кхудун ва чаз чешне хъун патал. Абурукай члуру фикир авуна кландач.

Жабраил ﷺ рекъелай алатнавай Къабилан несилдин патав фена абур сад тир Аллагъдихъ инанмиш хъунал хкун патал Нуьгъан ﷺ патав атайла, адан вад виш йис тир ва и вахтунда адал дяведиз гъазурвал акун патал гъазаватдин партал алукина, куьмекдин туьрбан ва къастунал клеви хъунин гапур вугана. Нуьгъ ﷺ Дармашилдин, рекъелай алатнавай, аллагъсуз падишагъдин вилайтдиз фена. Ада инсанрикай сад лагъайди яз чехир гъазуриз ва ам хъваз, къумарал къугъваз, къизилдалди цванвай перемар алукиз хъана.

«Бадаи`у-з-зугъур» твар алай кабда Дармашилакай гъакл лугъузва. Адан зулумдикай чили агъузар члугъазвай. Адан девирда инсанри къанундал амал авуна ийизвай некагъдикай туба авуна ва гъайванар хъиз яшаммиш жезвай. Абуру бутриз икрам ийизвай. Абуру чпин бутар къизилдалди ва гимишдалди члагурнавай тахтарал эцигнавай, къаравуларни агулднавай ва абур патал суварин къурбанд ийидай кылдин йикъарни тешкилнавай.

Ихътин суварин са югъ чара авуна хъиз, Нуьгъ ﷺ къакъан тепедал хкаж хъана ва Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ нур арада аваз, адан куьмекдалди Аллагъдивай тлалабиз эгечна вичиз куьмек гун патахай. Ахпа ада шадвилерзавай халкъдихъ элкъвена лагъана, бес вич Аллагъдин пайгъамбар я ва Аллагъдилаи гъейри, мад куьне садазни икрам авуна кландач. Адан сесинин ван рагъ экъечлдай патани, рагъ аклидай патани акъатна. И межлисдиз атанвай

вири кичл гъатна аватна ва бутарни чеб алай тахтарилай чилел гъалч хъана. Ва вири и жемьтдин арада тек са бахтлу дишегълиди, Имрата гъакъикъатдин дин къабулна. Аллагъдин къадардалди Нуьгъ ﷺ адал эвленмиш хъана ва ада ругуд аял хана адаз – пуд хвани пуд руш. Рухвайрин тварар Сам, Хам ва Яфис, рушаринни Бухайвират, Сарат ва Хавсат, ам гъакни Ислам къабулай Уджвидан руш Вальабал эвленмиш хъана. Адани къве хва – Балусни Камъан хана, ахпа гъакъикъатдин рекъелай элячина бутриз ибадат ийиз эгечна. Адан рикли Сад тир Аллагъдин гъакъиндай ибадат авунин ширинвал гъисснач.

Ислам дин къабулай итимринни дишегълийрин къадар вири пудкъанни цуд кас хъана. Нуьгъа ﷺ Дармашилазни адан жемьтдиз Сад тир Аллагъдиз ибадат авун патал пуд виш йисан къене эвер гана. Рекъелай алатнавай Дармашил кьейила, падишагъ адан хъикай хъана ва амни малъун (негънавай-

ди), вичин бубадилаини фейици хъана. Ам кьейидалай къулхъ пачагълугъ адан хва Пагърадусан хиве хъана ва амни рекъелай алатнавайбурукай тир.

Диндал алачирбуруз Сад тир Аллагъдиз ибадат авун патал Нуьгъа ﷺ ругуд виш йисан къене эвер гуз хъана, амма Къабилан несилдин арада ислам дин къабулиз клан хъайи кас хъанач. Гъакъикъатдин диндал эвер гунин рекъе Нуьгъал ﷺ гзаф азаб-азият ацалтна. Ахътин дуьшуьшарни хъана хъи, ам саки рекъидалди гатана ва къенвайди хъиз хъана зирзибилар вегъизвай чкадал гадарна. Амма идазни килиг тавуна ада акъваз тийиз гъакъикъатдин диндал атун патал эвер гуз хъана. Ва гъихътин азабар адал ацалтнагани, ада вич гьелекзавай ксарин патахай абуруз писвал хъун тлалабнач, акси яз анжах вири хъсанвилер тлалабзавай. Вичин сабурулувилел ва къастунал клевивилел гъалтайла ам Уллу-ль-Азму (къастунал клеви, машгъур пайгъамбарар) лагъай дережадиз лайихлу хъана.

Амма Халикъди адаз адан халкъдин арадай садни дуьз рекъел алайбур жедачирдакай лагъайла, ада умуд атлана хъиз Аллагъдивай и чилел са инанмиш туширдини тун тавун тлалабна, гьикл хъи абуру вичин гъакъикъатдин луклар рекъелай алудун мумкин тир. Ада вичин дуьада Къабилан несилар жазаламишун тлалабна. Ада и дуьа ийидайла цавар зуризана, икл Халикъди Вичи дуьа къабулнавайдан гъакъиндай чирвал гана.

Къатл ама

**КЪЕЗИЛАР АЯ, ЧЕТИНВИЛЕР АРАДАЛ ГЪИМИР, ХИЙИРЛУ ХАБАРРАЛДИ ИНСАНАР ШАДАРА,
АБУРУК ИСЛАМ ДАКИНАРДАЙ ГЪИССЕР КУТАМИР**

Гъадис

ИСЛАМ ВА ОБЩЕСТВО

Къ абулзавай къван къарарризни килиг тавуна, жезвай къван аварийрал гьалтайла, Махачкъалада авай гьалар ахьтин пайгарбур туш. Алай йисузни рекъера хасаратвилер гайибурун къадар артух хъанва. 2009-йисан къве вацран къене меркездин рекъера аварийрикти 14 кас къена ва 77 касдиз жуьреба-жуьре хасаратвилер гана. Алатай йисан гъа и вахтарив гекъигайтла, ДТП-йирин къадар 110% артух хъанва.

Аварийрин анализ авурла тесстикъ хъайвал, Махачкъала шегьерда саки члехи пай ДТП-яр рекъик квай (яни кивачи къекъезвай) инсанрихъ галаз алакълу яз жезва. Кивачи къекъезвай инсанар машинрик акатунин процент 63,5 къван агакъзава, 64 процент абур чеб тахсиркара я.

Аквазвайвал, нагагъ рекъелай элячлуни къайдаяр кваз къун тавуртла, чи шегьерда къекъезвайбуру хаталувалитла.

Автомобилрин транспорт виридалайни хаталу тирди гъавурдик кутунин важибувал авач. Чна винидихъ гъайи мисалри и кар тесстикъарзава. гъавилай гъар са акъулдиз тамам касди идакай вичиз лазим тир веревирдер авуна хъиз, нетижаяр хкудна къанда ва чи меслятрал амил авун лазим я, гъикъ хъи, рекъин къайдайрал амал авун неинки водителриз гъакъ чазни хас хъана къанда. Декъикъаяр мадара авун патал рекъин а патаз акатайвал фагъум тавуна, фикир тагана элячлуни бедбахтвилел гъида.

«Къекъезвайбуру табий тир» къайдайра лугъузвайвал, абур машин физвай арада анжах чпиз къалурнавай чкадила элячлуна къанда. Ахьтин чкаяр авачиз хъайитла, къве рехъ сад-садал гьалтзавай,

къекъедай рекъин хатасуз чкайрилай элячлуна лазим я. Гуьзчивилик квай рекъелай элячлдайла, машин къезвай тегьердиз килигна, ам патав агакъиз гъикъван къаматла фикир гана хъиз элячлуна къан я. Машиндин рекъел акъатайла ина акъвазна, гьерекаат явашна къанда. нагагъ а патаз экъечлиз агакънавайчтла, машинривай чара ийизвай рекъин юкъвал, царцел акъвазунин чарасузвал ава. А патаз анжах хатасузвал авачирди аннамишайла экъечлда. Маршруткайрал, таксийрал вил алаз и кар патал чара авунвай чкайрал акъвазун истемешзава, абур авачиз хъайитла, хатасуз тир къерехда. И къайдайра кваз такъуртла, рекъелай элячзавайди административный къайдада жазаламишда.

Амма вири и крарал амал авуни чи рекъерин къайдаяр хъсанардач. Кылинди, рекъелай элячзавайбуру, къекъезвайбуру, машин гьалзавайбуру сада-садаз гъурмет авуникай ибарат я, рекъерин марифат хуьн лазим я ва арадал бедбахтвал татун патал чпин хиве авай вири жавабдарвал гъиссна къанда.

Са патахъай машин гьалзавайбуруни рекъелай элячзавайбурун ихтиярар члурзава ва машинара къадагъа алай рекъин къерехрал акъвазарзава. Маса патахъай рекъелай элячзавайбуруни чпи-чеб жавабдарсуздаказ тухузва. Машиндик акатзавайбурун саки члехи пай яшлу инсанарни аялар я. Им чпиз хаталувилик акатзавай десте, лугъузвайбуру тирди къейдна къанда.

Диде-бубайри чпи аялриз пис чешне къалурзавай вахтарни жезва, аял галаз кутуг тавунвай, къадагъа алай чкайрилай элячзава. Машиндин чархарик чпин аялар гъаз дидеяр акатай дуьшуьшарни ава.

Идахъ галаз алакълу яз махачкъала-вийривай ва мугъманривай талабиз къанзава – рекъин тайинарнавай къайдаяр хуьх, меденивал къалура, сада-садаз гъурмет ийиз чир хуьх, Кавказда рекъевайдаз рехъ гун гъамиша хъсан кар яз гъисабзавайди тир.

Риклел хуьх, автомобиль – им еке хаталувилик чешмейрикай сад я. Нагагъ ихтияррал амал тавуртла, кылел туькълур хъийиз тежедай хътин бедбахтвал къведа.

Нагагъ амал ийиз хъайитла, вун бедбахтвилевай хуьдай са шумуд шартла ава

Сад лагъай шартла. Квалаяй экъечлдади вилик машин къайдадик квани квачни ахтармишун. Нагагъ машин къайдадик квачиз хъайитла, бажагъат ваз талабунри, дуьайри ва пткри куьмек гуда. Иллаки машин гьалзавай терефдиз (ходоая часть), рулевой тяга, тормозрин система ва мсб. артух фикир гана къанда. Абур къайдадик хуьн ва сятини хъиз къвалах авун лазим я. Инструкциядихъ галаз алакълу яз гъакъни картерда ва «коробка передач»-да авай маслодин къадар ахтармишна къанда.

Къвед лагъай шартла. Гъар гъи вахтунда хъайитлани, йиф ва я югъ я талгъана, рекъе авайла сабурлу хуьх. Светофордин къацу рангунни ваз машин гьалдай ихтияр таганмаз юзамир, Шариатдал асаслу яз, вун и истемешунриз муьтълугъ хъана къанда. Трассадай датлана, тормозар авачирди хъиз, йигиндаказ машин гьална къанда. Пешекарри Аллагъдин эмирдалди рекъерин лишанар ва къайдаяр гьална кардик кутунва, абурал амал авун патал. И лишанар кваз къуна къанда. Ви къецепатан уьлквейрин гуьрчег машин-

ди, йигинвили сабурсуз, къарайсуз рикл рекъелай алудун ва хаталувал арадал гун мумкин я. Нагагъ рекъерин лишанрал амал тавуна, рикл дамахдин гъиссерив вугайтла, бедбахтвал арадал къведайди чир хъана къанда.

Пуд лагъай шартла. Низ хъсан, хийирлу краралди вич девлетлу хъана къанзаватла, гьинал хъайитлани «Басмала» лагъана къанда. Мадни хъсан кар я «Басмаладилай» куьлухъ Пайгъамбардал салават гъун, гъикъ хъи, и вахтунда ам Аллагъдин Расулдин шафаатдик (тереф хуьник) акатда.

Диде-бубадин ихтияр аваз рекъиз экъечлнавай инсан вичин асул-мураддив агакъда ва саламатдиз къвализ хкъеда. Нагагъ инсан гьалалдин рекъиз михъи ниятралди алишвериш ийиз, Шариатдин шартлар кваз къуна, гъарамдавай яргъа хъана, вичин юлдашкай инжиклу тахъана, вичин лайхлувал хвена хъиз, сабурлуздаказ рекъе гьалтзавай четинвилериз дурум гуз хъайитла, ада къазанмишнавай шейерик берекат жеда.

«Машин гьалзавайбуруз насигъат» твар алай ктабдай

Темадай кагъаз

И муькъвара зун иномарка автомашииндинни ва россиядин машиндин иесийрин, иномаркадин иеси тахсиркар яз рекъел хасаратвал гайи ксарин арада хъайи суьгъбетдин шагъид хъана.

Зун бинедилай и дуьшуьшдин шагъид тушир, амма иномаркадин иесиди вичин тахсир хиве къуна, гайи хасаратвал машиндин иесидиз тамамар хуьвун хиве къадайла расалмиш хъана. Страховицик къедалди абур вил алаз акъвазна. Страховицик атана хъиз, машиндиз ганвай хасаратвал гъихьтинди ятла чирайдалай куьлухъ, тахсиркарди вичин паспорт зиян ганвай касдал яргъи авуна ва вичи таб тийидайдакай лагъана. Къвед лагъай, зиян хъанвай касди, паспортни къачун тавуна, адаз жаваб гана: «Эхъ, закай таб авуртлани вавай Аллагъдикай таб ийиз жедач». Ихътин жавабди мягътелар авур касди лагъана: «Заз акъван утанмиш я хъи, вун гъа бинедилай захъ галаз инсанвилелди эгечина». И келимадиз зиян ганвай касди жаваб хъана: «Чал инсанар лагъай твар хъана къандач, чун инсанар яз амукъна къанда».

ИкI, чпин инсанвал къадар тавуна, Аллагъди гайи са ахтармишун хъиз къабулна, чпин месела ислягъвилелди гьалун чи вахтунда къериз-царуз гьалтазавайди чизвай зазни шад хъана! Чаз рекъера машинара акъурла водителар чеб-чпихъ галаз чуьруьк жезвай дуьшуьшар гъаф аквазва эхир. Тахсиркарди вичин тахсир ихътин дуьшуьшра хиве къадач, са масадал вегъиз чалишмиш жеда ва бязи вахтара гьатта ягъ-ягъунрални къебезва. Ихътин вахтунда гъар сада риклел хуьн лазим я, им Аллагъди чун ахтармишун патал кылел гъанвай дуьшуьш я ва Адаз шукур гъана, маса бедбахтвал кылел татунай разивал къалуна къанда.

Къуй чаз Аллагъди хъсанди хъсанди яз, писди писди яз къалурдайбурукай хъурай. Амин!

8 « 7. Машиндин двигатель худда твадалди виликни «Бисми-л-Лагъи-р-рахлмани-р-рахлим» лугун кутугнава.

8. Машинда ацукъдайла жуван хиялдай Аллагъди чаз ганвай регъятвилерай Адаз шукур гъана кянда: къуватар хуъз тазвай, пар ялзавай ва чун кяни чкадив регъятдиз вахтунда агакъарзавай машиндин патахъай, - ва лагъана кянда: «Бисми-л-Лагъи аль-хлмду ли-л-Лагъи, субхана-л-лязи саххара ляна гъаза, ва ма куна лягу мукъринина, ва инна иля раббина лямункъалибун».

9. Машин гъалдайла, гъамиша Аллагъдин твар рикел хъана кянда. гъадисда лугъзува: «Аллагъ гъамиша Адан твар рикел алайдахъ галаз ава» (Байхаки, Хакиим, Ибн Хаббан, Ибн Мажа).

10. Хаталу рекъай, инанмиш туши хъайитла, машин гъална кяндач. Нагагъ хаталу рекъай гъализ жедайдахъ инанмишвал аваз хъайитла, гъалдай ихтияр ава, тахъайтла ик авун Шариатда гъарам яз гъисабзава.

11. Гъатта са тимил хъанваз хъайитлани машин гъалдай ихтияр авач, нагагъ ик аваз машин гъална авария ва я маса бедбахтвал къилел атайтла, ам гъалай касди Аллагъдин ва инсанрин вилик и дубъушдин патахъай жаваб гуда.

12. Гъазур тушир инсандив машиндин руль гъикл вугузватла, гъак аялривни вугана кяндач.

13. Бязи жегъилриз рудлихъ «зарафатар» ийиз кянда, инсанар алай патахъди гъалда, ахпа садлагъана абурун вилик акъвазарда. ик кичл кутун патал. Шариатда ихътин зарафатар къетлидаказ къадагъа ийизва.

14. Марф къвадайла йигинвал аваз вилерай машин гъалун ва патав гвай инсанар русвагъ авунни шариатда къадагъа я.

15. Кузовдин къадардилай артух шей машиндиз ягъунни къадагъа я, вучиз лагъайтла, ам маса машинрихъ ва инсанрихъ галукун мумкин я.

16. Инсанар кватл хъанвай чкадал яргъалди машин акъвазарна тунни къадагъа я, ида инсанрин ва амай машинрин рекъиз манивал гуда.

17. Чарасузвал авачиз сигнал гана кяндач, иллаки йифен вахтунда, инсанар ксанвайла, я туш хъи, больницайрин, медресайрин, школайрин, аялрин бахчайрин ва ик мад патаривай гъалдайла и кар авун меслят къалурзавач.

18. Инсанар гзаф кватл жезвай, светофор алай, рекъелай элячизавай чкайрал машиндин йигинвал явашарна кянда.

19. Мумкинвал аваз хъайитла инсанриз куъмек гана кянда, абур рекъел туна кяндач.

20. Нагагъ акъвазарнавай ва я физвай машиндихъ галукуъйтла, куън адан иеси къведалди акъвазана кянда ва адавай багъишламишун тлалабна хъиз, гайи хасаратвиллин гъакъи вахкун лазим я.

21. Машинда птик, Къуръандин хъинар хуъни хъсан яз гъисабзава. Амма гъалзавай касди винидихъ къалурнавай меслятрал амал тавуртла, абурукай артух хийир жедач.

ВАЖИБЛУ ИНТЕРВЬЮ

Муху Алиев: Вагъабизм – дъевдин идеология я

Вагъабизм дъевдин идеология хъана. Абурун идеологиядин макъсад Дагъустан Россиядикай хкудун, чеб гъавурда акъазвай жуъредин исламдин гъукуматдин халифат тешкилун; и мурадар къилиз акъудунни карда жигъад, дъеве, гъатта адетдин исламдиз ибадат ийизвайбурухъни галаз; властдин органрин къулугъчийрихъ галаз саналди къвалахуникай къил къакъудун ва ик мад тир.

Эвел – алатай нумрада

Г.Ш.: Къанундилай кам язавайбур гуъзчивилик кутун лазим я. Амма Куъ тарифардайла, бес Куъ девирда боевикринни террористрин тереф хуъзва лугъуз, себесуз къур инсанар судри тахсирар алудиз ахъайзавай дубъушарни ава лугъуз рикел хкизва.

М.А.: Жуван президентвиллин везифайрив эгечлай гъа сифте йисуз вилик метлеб эцигнавай: террористрихъ галаз ваъ, терроризмдихъ галаз женг члугун, терроризм, адан идеология арадал атунын рекъерхуълер чирун. Чна Дагъустанда вирироссиядин илимдинни практикадин къве конференция тухвана. Абурукай садан къвалахда Н.П. Патрушева, Ю.Я.Чайкади, Р. Г. Нургалиева, диндин рекъай машгур ксари ва алмир иштиракна. Чи фикирдалди, чна диндинни экстремизмдин идеологиядай къил акъуднава, и конференциядин теклифар къилиз акъудзава.

Терроризм кардик акаатуни къвед лагъай тереф – яшайишдихъни экономикадин хилерихъ галаз алакълалу я. Тамуз, адет яз, тайин тахъанвай жегъилар физва. Дагъустандин агъалийрин къурулуш фикирда къуртла 55 процент 30 йисалай алатнавайбур я. Экономикадал машгул я, къвалахдай чкайралди таъминариз гъавалат хъанва. Им иллаки исъятда, кризисдин шартлара важиблу я.

Пуд лагъайди – ихтиярар хуъзвай органи и нагъакъанвилерин аксина къиле тухузвай къвалах, террордал асаслу яз арадал къвезвай тахсиркарвилериз гузвай къимет. Нагагъ тайин къимет гайитла, терактар тимил хъанва. Лугъузвайвал, тар гатана кянда, терактар авач лагъана. Боевикрин саки вири къилер тергнава. Хаталубурукай къвед амма: сад – гимриви Гъажидадеев ва муъкуъдни губденви Вагъабов. Са шумуд дестедин амукъаярни амма. Абур чеб-чпихъ галаз артух алакъланда авач, къилди-къилди кардик ква.

Тахсиркарвилерин къилин статья – им 317 – бандитрин дестейрик иштиракун я. Са ни ятлани пек-партал, фу-яд гъана...И статьядик инсанрин ахътин тахар акатзавай хъи, абур чеб террористар тахъунни мумкин я. Ина къвалахунин жавабдарвиллин чехи пай хиве авайбур ихтиярар хуъзвай органилай алатайла, властдин вири дережайрин векилар, иллаки муниципальный, гражданвиллин институтарни тирди фикирдиз къачуна кянда. Вирида къуватар сад авуналди гзаф къадар жегъилар къутармишиз жеда ва алай гъаларни хъсан патахъ хейлин дегишиз алакъланда. И тегъерда чна къвалахда цийивилерни твазва.

Г.Ш.: Алай вахтунда Дагъустанда боевикрин къадар гъикъван ава?

М.А.: Лугъуз хъун четин я. Абур учетда акъваззавач. И мукъвара, мартдин эхиримжи йикъара, Россиядин терроризмдиз акси

(2009-йисан 17 - апрелдиз) Дагъустандин Президент Муху Алиева корреспондентар тир Роман Баданиназ (Газета.ру)ва Георгий Шведоваз (Кавказский узел) гайи интервьюдай са члук

Милли комитетдин (НАК) заседание къиле фена. Анал Чечен республикада авай оперативныйгъаларикайнива Ингушетиядинни Дагъустан республикайрин гъукуматдин къурулушринни чкадин самоуправленидин терроризмдин аксина къиле тухузвай къвалахдикай рахана. Анал лагъайвал, Дагъустанда бандитрин дестейрик саки 100 кас къван ква. НАК-дин делилралди, им Чечен Республикадивни Ингушетиядин Республикадив гекъигайла хейлин тимил я. Им жува жув секинарун патал лугъузвайди туш. Гъавилляй датлана гуъзчивилик хъана кянда, хаталувал авайдини рикелай алудна виже къведач. Инални иллаки Дагъустандин МВД-дини ФСБ-ди тухузвай чехи къвалах къейд ийиз кяназава. Ина, республикада, лугъудайвал, аслу тушир прессади абурун къвалах русвагъиз бандитар са игитар хъиз къалурдай дубъушарни жезва. Абурун къвалах цлалцамар авунин лазимвални авач, амма къарни гуъцарна кяндач.

Г.Ш.: Куъ фикирда «Черновик» газет авани?

М.А.: Завай лугъуз жедач «Черновикди» артухан алахъунар ийизва лагъана, амма анани ахътин тимил материалар авач. Хъсан жедай критика гъавурда твадай хъинди, терроризмдин профилактика сифтегъан чкайрикай санал эцигнавайди тиртла. За гъакл фикирзава, амма гъар садахъ вичин фикир, кардив вичиз хас тегъерда эгечлун ава. Дагъустанда гзаф къадар газетар акъудзава. Са патахъай им хъсан я. Амма муъкуъ патахъай, жуъреба-жуъре гзаф къадар фикирар пайда хъайила, бязи вахтара сад-садаз къарши, аксибур, къелзавайдаз гъакъикъат жагъуриз четин жезва. Ихътин гъакъикъатдин эсиллагъ лазимвал авачирбурни ава. Абур за винидихъ лагъай жуъредин «къар гуъцзавайбур» («дегтемазар») я. Ихътин дубъушра чун, властдин органар, жезмай къван ачух хъун лазим я, датлана агъалийрихъ галаз, СМИ-йрин ва гражданвиллин инстиутрихъ галаз рахана кянда. Лугъудайвал, эхирки инсанар гъавурда акъада, нихъ гъихътин къимет аватла. Мадни къетлендиз къейд ийиз кяназава: къилинди терроризмдин вилик пад къун патал профилактикадиз артух фикир гун я.

Г.Ш.: ДУМД и кардал машгул тушни бес?

М.А.: Абур и къвалахдал машгул я, гъатта активнидаказ. Авайвал лагъайтла, абурун фикирдалди, вагъабитар дегишар жедай жуърединбур туш. Абурухъ ахътин тереф ава, ДУМД-дихъ.

Г.Ш.: Абур дегишар вучиззавайди я? Инсанри гъиле яракъ къун тавуна кянда. И кар авун патал абуруз чпиз кяназавай диндал амал йидай ихтияр гана кянда. Амма вуч жезва? Суфизмдин жуъреба-жуъре муаллимри ДУМД мискинрин имамар и ва я маса шейхдин мюридикай сад хъунин карда ишлемишзава. Вагъабитар лагъайтла, авайвал, ихътин гъерека-триз акси экъечизава. Неинки са абурун, гъакни ДУМД-дилай аслу тушир имамарни. Лугъун хъайитла, чехи пай имамар эцигзава, амма им дубъз яни,

ида акъунар хци ийизвачни? Къуй инанмишбур чпин жемятдин арадай чпин имамар хкърай. Амма алай вахтунда администрациядин властдикай даях къуна къиблепатар устаз кеферпатар устаздихъ галаз гуъжетра ава, бязи вахтара ихтиярар хуъзвай органарни желб авуна хъиз.

М.А.: Заз акъвазвайвал, и месэладин куън хъсандакъаз гъавурда ава. Эхъ ихътин делилрихъ чка ава. Им вагъабитрихъ галаз акъван алакълалу туш, гъикъван, адетдин исламдин рекъел алай, вагъабитрихъ галаз чпин са алакълани авачир, амма таклан инсанар къерех авунихъ галаз алакълалу я. Ихътин дубъушар хъана. Эхиримжи вахтара абур саки амач. Чун мукъвал-мукъвал Диндин идарадин къиле авайбурухъ, муфтийдихъ, адан заместителрихъ галаз гуърушмиш жезва. Ва гзаф маналу суъгъбетар арадал къвезва. Муфтий гзаф секин, савадлу инсан я. Ам вири и гъерекатрин гъавурдик ква ва къарарни къабулзава. Амма анани чан алай инсанар ава, вирида сад хъиз селигъалудаказ чеб тухузвач.

Амма чун патал и месэладилайни хцибур ава. Къилинди жегъил гъич са жуърединни гуъзчивал алачиз къелун патал араб уълквейриз фин я.

Г.Ш.: И кардиз гъикл акси экъечлун лазим я?

М.А.: Къенин юкъуз и кардиз саклани акси экъечлиз жедайвал авач. Экъечна физ кяназавайбуруз куъмек гуъзнай цлудралди инсанар ава. Закондал гъалтайла къадагъавилер алач. Хам-мал гъун ва инай тухун патал са гъихътин ятлани къевивилер ава, амма инсанар и жигъетдай къелиз къецепатар уълквейриз финал гъалтай, Россиядиз акси фикирар гваз, мефтлер члурнаваз хтунал гъалтайла, ваъ. Чи фикирдалди Кеферпатар Кавказда чехи центрайрикай сад яз исламдин къилин учебный заведение тешкилнайтла, и кардин вилик пад къаз жедай. Ихътин учебный заведение Дагъустанда тешкилиз жедай. Кеферпатар Кавказда чина виридалайни къуватлу адетдин ислам ава. Ик гъамиша тир ва исъятдани ик я. Гзаф къадар диндин рекъай алимар ава. Чун патални ва Кеферпатар Кавказ патални хъсан кадрия гъазуриз жедай. Чи диндар ксар и месэладихъ галаз рази я. Ихътин диндин центр арадал гъунин карда жуъреба-жуъре себелралди диндар ксари чпи вилик пад язава. Чахъ цлудалай артух исламдин вузар ава. Винел патан акунрай ик тахъунихъ галаз вири рази я, сад, къве, материальный хъсан база, кадрияр ва мс. авай тамам вуз хъун хъсан я. Им къилиз акъудунал гъалтайла, чпихъ чилиз мукъва тушир интересар авай вузрин руководителри, абуру вуч лагъайтлани манивал гузва. Амма зун инанмиш я, чна и месэла гъалда. Инални Диндин идара чахъ галаз рази я ва чахъ галаз саналди къвалахни ийизва. Им диндинни экстремиствиллин политикадиз акси тухузвай программадин къилин месэлайрикай сад я.

Г.Ш.: Им публичный документ яни?

М.А.: Эхъ, им публичный документ я. Ам Республикадин Гъукуматди тестикънава. Дагъустандин саки чехи пай районрари шегъерра ихътин программар ава...

АЛЛАГЪДИЗ ВИРИДАЛАЙНИ ДАКИАН КАС МИДЯВАЛ ИЙИЗ ГЪУЖЕТЗАВАЙДИ Я

Гъадис

СУВАДЛУВАЛ

Жуваз зиян хкатзавай чирвилер

1 « Чирвилерал амал тавуни чаз неинки хийир гудач, гъаки Аллагъ-Тааладин патайни жаза ага-кьарда. Эгер агъа дуьньядиз фидалди ада туба тавуртла. Вичи къачунвай чирвилерал амал тийизвай ксар жазаламиш авуникай Халикьди Къуръанда лугъузва (мана): "Гъакьикьди кьве чин алайбур цун агъа къатуна ава" (Къуръан, 4:145). Гъаки лагъайтла, абуру чпи къачур чирвилерихъ инанмишвалнач. Халикьди иудеяр хашпарайрилай писбур авуна, абуру Аллагъ-Тааладиз хва ава лугъуз рахунар авуначтлани, "Ам пудакай (Троица) сад я" лагъаначтлани. Амма абуру, Мугъаммад җ халис пайгъамбар тирди чизвайтлани, ам пайгъамбар хъиз къабулнач? Идан гъакьиндай Аллагъ-Таалади лугъузва (мана): "Чна хъинар пишкешнавайвайбуруз (яни иудеяр) ам гъа чпин рухвар хъиз чизвай" (Къуръан, 2:146).

Иудейри Мугъаммад җ пайгъамбар хъиз къабул тавурдакай Аллагъ-Таалади маса аятдани рикел хкизва (мана): "Пайгъамбар абурун (яни иудейрин) патав фейила, ам чилел пайда хъанвайдакай чизвайтлани, абуру адахъ инанмиш хъанач. Инанмиш туширбурун кьилел Аллагъдин лянет къведа!" (Къуръан, 2:89).

Маса аяда Къудратлуда лугъузва (мана): "Мегер куьне инсанриз хъсан крар ая лугъуз куьне куьн рикелай ракурдани?" (Къуръан, 2:44). Им Халикьди чпи тийизвай крар масабур ая лугъуз теклифзавай инсанриз талукъ яз лагъанвай гафар я.

Маса аяда Халикьди лугъузва (мана): "Вуна тийизвай кардикай

Аллагъди хийирсуз авунвай алим виридалайни гзаф жазаламишда".

Аллагъдин Векилди җ лагъана: "Ни вичин чирвилер артухарда, амма дуьз рекъяй виликди физ алахъдач, ада вичинни Аллагъ-Тааладин арада авай яргъавал гзафарда".

Эгерасаррикай (предания)рахайтла, Умар ибн аль-Хатлаба җ лагъана: "Гъакьикъатдани, зак мусурманрин

махлукъатда авай чирвилерикай хабар тир кьве чин алайбуру къурху кутазва". Адавай жузуна: "Чирвилерикай хабар авай кас кьве чин алайди гъаки хъурай?" Ада жаваб гана: "Ам чирвал мецел алай, амма рикъяйни, амалралдини авамвал гвай кас я".

хушбахтлу уьмуьрдин кефер и дуьньяда жагъурун патал ийизвай алахъунар".

Иса пайгъамбарди җ лагъана: "Михивал гвачир алимар вацла авай къванциз ухшар я, ам я цикай тухни жезвач, я ада яд никлеризни агакьарзавач. Ихътин алимар гъаки гъажетханадизни ухшар я, винел патай ам, белки, члаганани акван, амма адан къене патал чиркинар ава. Абуру гъаки сураризни ухшаммиш я, винел пад

насигъатар инсанрин риклерилай, къванцелай алатзавай марфадин стлар хъиз, алатзава."

Ибн ас-Самака, Аллагъ-Тааладин регъимдик кваз хъурай вич, лагъана: "Аллагъдикай рахаз Ам рикелай ракурнавайбур гъикъван ава! Аллагъдиз хъел атуникай масабур кичи кутаз, вичиз адахъай кичезвачирбур гъикъван ава! Адаз мукъва жедай ашкъи аваз, амма Адавай чеб яргъа къунвайбур гъикъван ава! Адан тиварцелди звер гуз, амма Адакай катзавайбур гъикъван ава! Аллагъдин Ктаб чиз, ам келзавайбур гъикъван ава, амма абурун арада Адан аятрал амал тийизвайбур гъикъван ава!"

Вичин чирвилерикай дуьзгундаказ менфят жхуд тийизвай, абурул амал тийизвай ксариз гудай жазадикай келдайла, ва я ван хъайила, чна фикирзава хъи, и гафар анжах алимриз талукъбур я, абурухъ галаз чи са алакъани авач.

Къейд ийиз кланзава хъи, им ягъалмиш фикир я. Са квекай ятлани са вуч ятлани чизвай касни алим я. Месела, клап авунин, сив къунин, инсандиз писвал авун къадагъа тирвилдин везифаяр ва мсб. Эгер инсандиз чизватла, вичи са кар авун лазим тир, амма авунач, са кар къадагъа тирди чизвай, амма а кар авуна, вич гъа ик тухузвай инсанни вичиз авай чирвилерикай менфят къачун тийизвайбурун жергеяра гъатзава. Мадни ахътин жуьредин инсанар ава хъи, абуру лугъузва, са гъихътин ятлани жазадин иеси жедалди авам (джагъил) яз амукайтла хъсан я. И тестикъуниз акси яз Абу Гъурайрадин гафар гъиз жеда. Са касди Абу Гъурайрадин лагъана: "Заз чирвилер къачуз кланзава, амма абуру гъаки хийирсуздаказ квадаруникай къурху ава (яни абурул амал тежез хъунихъай кичезва). Абу Гъурайради адаз жаваб гана: "Чирвилер къачуникай кьил къакъудун абуру гъаки менфятсуз квадаруниз барабар я".

Чирвилерикай менфят жхуд тавурвилляй къвезвай жазадикъай кичелла чирвилер къачун тийидай ихтияр чаз авач, гъаки лагъайтла чавай куьне вучиз чирвилер къачунач лагъана, хабар къада. Макъаладин сифте кьиле гъанвай Пайгъамбардин җ гъадисда лугъузвайвал, чирвилер къачуниз мусурман итимни, дишегълини мажбур я. Гъатта чавай къачунвай чирвилер хъсан крариз элкьур тежез хъайитлани, абуру къачун хъсан я. Къадагъайрикай, тавуна кланзавай крарикай хабар аваз инсанди арабир абуру ийизва, гъа са вахтунда адаз чизва, вичи авунвай крар лазимбур тушир, гъа и вахтунда адаз гъайиф члугвадай ва мад ахътин кар хъийин тийидай мумкинвал амукава. Къадагъайрикай хабар ва герек чирвилер авачир, вичи ийизвай кар члуруди тирди къатлун тийизвай касдихъ гъайиф члугвадай, пашманвал ийидай мумкинвал ерли амукава, гъаки лагъайтла, адаз вичи члур кар ийизвайди чизвач.

Къуй чаз виридаз Аллагъди илми (диндин чирвилер) къачудай ва абурул амалдай къуватар гурай! Амин.

Къатла ама

Аллагъдин Векилди җ лагъана: "Ни вичин чирвилер артухарда, амма дуьз рекъяй виликди физ алахъдач, ада вичинни Аллагъ-Тааладин арада авай яргъавал гзафарда".

масада авун патал рахуни Аллагъдин патай члехи ажугъ гъида" (Къуръан, 61:3). "Аллагъдикъай кичевилин чирвилер къачу, абурул амал ая, гъа и вахтунда Аллагъди ваз лап сирлу чирвилерни пишкешда" (Къуръан, 2:282).

Аллагъдин пак тир аяда чирвилерал амалзавайбуруз сирлу чирвилер гудайдини къейд ийизва. Ихътин са аятни ава (мана): "Аллагъдикъай киче хъухъ ва чир хъухъ - Аллагъ адахъай кичезвайбурун терефдар я" (Къуръан, 2:194).

Пак тир аяда ихтилат физвай Аллагъдикъай киче хъунин манада жува къачунвай чирвилерал амал авуникай физва. Вичин чирвилерал амал тийизвай алимрикай гъадисра лагъанва хъи, Суд-дувандин юкъуз абурув виридалайни гзаф жазаяр агакьарда. Чун ахътин алимрикай рахазва хъи, чирвилер, алимвилдин дережаяр лезетлудаказ яшаммиш хъун, члехи къуллугъар къун патал къачузвайбурукай.

Идан гъакьиндай Аллагъдин Векилди җ лагъана: "Суд-дувандин юкъуз вичин чирвилер вич патал

Гъасан аль-Басриди лагъана: "Алимрин къадарда чирвилер аваз, камаллу ксарин акъул гваз, амма кардал атайла акъулсуз ахмакьрин рекъяй вич галчлурзавай хътинбуруз ухшар жемир".

Ибрагъим ибн Уяйнудинавай хабар къуналда: "Инсанрикай вичи авур кардал виридалайни гзаф вуж пашман жезва? Ада жаваб гана: "И алай аямдин дуьньядикай рахайтла, ам инсанриз хъсанвилер ийиз, ахпа абуру адалай разивал тийизвайкася. Рекъидалди вилик гъайиф члугуникай рахайтла, ам вичин чирвилериз килигна хъсанвилер тавур алим я".

Фудайль ибн Ийада, Аллагъ-Таалади адаз регъимар кхъирай, лагъана: "Гъакьикъатдани, за пуд жуьредин инсанрин гъакьиндай язух члугвазва: алчавиле гъатнавай виликан къудратлу инсанрин; къекъверавиле гъатнавай виликан агъваллу инсанрин; и дуьньядикай кеф жхудиз вахт акъуддай алимдин".

Гъасан аль-Басриди лагъана: "Алимар патал жаза рикъ кьин я. Рикъ кьинин гъавурда ик акъуна кланда - агъа дуьньяда (аль-ахира) къурмишзавай

хъсандиз туькьурнава, амма чиле авайди мейитрин кларабар я".

Винидихъ гъанвай мисалри анжах са кардикай лугъузва, уьмуьр рикъ алладрун патал кечирмишзавай алимдин гъал агъа дуьньяда зулумрик квай авамдин гъалдилайни писди жеда.

Ад-Дагъакъа Ибн Аббасан мецелай ахъай хъувуна: "Аллагъдин Векилди җ лагъана: "Мусурманрин махлукъатда кьве жуьредин алимар ава. Аллагъ-Таалади садаз чирвилер ганва ва ада абуру жумартвилелди инсанризни гузва. Ада мискъивалзавач, вичин чирвилер пулдихъ маса гузвач. Ихътин алимдин гъакьиндай къушарини, гъулуьн ва чилин гъайванрини, инсанрин вири крар кхъизвай малаикрини хийирдуьа ийизва. Суд-дувандин юкъуз ам, асуллу башчи (сайид) хъиз Аллагъдин векилрин арада аваз Аллагъдиз мукъва жезва. Муькуьдазни Аллагъ-Таалади чирвилер пишкешнава, амма Аллагъдин луклариз вичин чирвилер гунин карда ада мискъивилиз рехъ гузва. Ада темягъкарвиле рехъ ачухзава, къимет тайнарна вичин чирвилер пулунихъ маса гузва. Ихътин алим суд-дувандин юкъуз жаваб гуниз мажбурда, адал цлун къенерар алуькда ва чавушди инсанрин вилик малумарда: "Им, ихътин кас, флан касдин хва я.

Аллагъ-Таалади адаз чирвилер пишкешна, ам лагъайтла, пара мискъи хъана, ада вичин чирвилер Аллагъдин луклариз ачухнач. Ам къанихвиле къуна ва ада вичин чирвилер тайин къиметдихъ маса гана". Ахпа адаз вири инсанрин гъахъ-гъисаб куьтягъ жедалди зулумар ийида".

Малик ибн Динара лагъана: "Гъакьикъатдани, вичин чирвилерин бинедаллаз кар тийизвай алимдин

ТАРИХ

Буба Агъмедов,
Къурагъ райондин Ашар хуър

Пак шейхер ва абурун караматар

Шейх Вагъуф Буба

Эвел - 2008-йисан июндин нумрада

7. Рагъметар гай Вагъуф буба ара-ара вичин рикле акъурла Ашарин шейх Гъажи Абдуллагъал ва Гелхена авай шейх Султлан шейх Агъмадал кыл члугъаз къведай. Абурун зияратрал зикир авун адаз адет хъанвай кар тир.

Гьикл ятлани са сеферда Вагъуф буба Ашаз акъатна ва Ислам диндал рикл алай мулла Исмаилан патав мугъман хъана. Абурун шейх Гъажи Абдуллагъан зияратрални кыл члугуна, дуъаярни клелна, зикирарни авуна. Гила винелди Султлан шейх Агъмадан зияратдал Гелхениз фин лазим тир. Улакь, машин герек къвезвай. Им

Советрин девирда хъайи кар я. А вахтунда дин Исламдиз акъван хуш фикир гузвайди тушир, гила хъиз. Колхоздин машин алай чкадал фейи шейх Вагъуф бубадиз шоферди Гелхениз физ жедач лугъуда. Гъа и юкъуз, гъа шоферди вичи ахъа хъийизва, Къурагъиз фидайла вацла (а вахтунда вацларал мукъвер алачир) машинди пад вегъена машиндавай шейэр вацлу тухвана, амма инсанриз хата хъанач. Шоферди Вагъуф бубадай гил къачун тлалабна.

Мулла Исмаилаз Вагъуф бубади икл лагъана: «А чаз «ваъ» лагъай

шофердин машинди вацла пад вегъена са бубат къутармиш хъана. А шоферди завай гил къачун тлалабзава. Адаз лагъ: «За гил къачузва, Сад тир Аллагъди гил къачурай».

8. Пакад юкъуз Гелхениз физ рекъел экъечлайла, абуруз машин авач (а вахтара машинари чи патара кьит тир) гьикл жеда лугъуз хажалат хъана. И гьалдикай аян хъайи Вагъуф бубади Малла Исмаилаз икл лугъуда: «Вуна вуч хажалатар ийизва? Чаз гъа и декъикъайра чун Гелхениз тухудай гъвечли машин къведа». Гъа и суъгъбет кутьягъ жедалди, хуъре са касдихъ

гъвечли машин авай, адан мурад кьилиз акъатна.

Гъар са гъахълу кар Сад тир Аллагъди туькьуррай! Амин!

9. Са сеферда, рекъе яхдиз авайла, Вагъуф бубадин гуьгъунай атай машинди ам вахчунач.

Вини патал хъфей машин члур жеда. Вагъуф бубади дуъа клелна, машин худда хтуна, амма акъах лагъайла ам акъахнач. Хуъруъз агакъайла, машинда авайбуруз кимел Вагъуф буба рахаз аквада. Машиндавайбур мягътел жеда.

Вичин дуъадихъ хуъй чун, Аллагъди рагъметар гуй вичиз!

ИСЛАМДИН ЖАВАГЪИРАР

Имам АЛ-ГЪАЗАЛИ

Эвел - алатай нумрайра

КапI авунин эдеблувал

Чиркерикай ви беден, парталар ва вун акъваззавай чка михъи авуна, дастамаз къачуна, аврат клевайдалай гуьгъуьниз, кьибледиз чин гана, кивачел акъваз, кивачерин арада са чипинин ара тур ва абур чеб-чпихъ галкьурмир.

Кивачел дуъз акъваз ва лянетлу шайтандикай жув хуън патал суъре «ан-Нас» клела. Ви дикъет желб ая ва рикл шайтандин кушкундин келимайрикай азад ая. Фикир ая, нин вилик вун акъвазнаватла, ниъ элкьурна сирдин гафар рахазватла. Ви рикл гъафил яз, кьил дуъньядин чиркерикай ва машгъулатрикай ийизвай хиялралди ацлурна, ви сагъибдихъ элкъвена чинебан рахунар авуникай регъуъ хуъхъ.

Чир хуъхъ, Аллагъ Тааладиз ви къене вуч аватла чизва ва Ам ви риклиз дикъетдивди килигзазва. Аллагъди ви куплунай къабулзавайдан къадар вуна Адаз ийизвай гуърметдилай, ви муьтлуъгъвилелай, лавгъасузвилелай аслу я.

КапI ийидайла, жув акI алакьа, Аллагъ ваз аквазвайди хъиз, ваз Ам аквазватлани, Ада вун гуъзетзава. Эгер вавай ви дикъет желб тежез, риклевай хиялар акъудна гадариз тежез хъайитла, ваз Аллагъ Тааладин къудратдикай авай чирвал тлимил я, икл ятла, жуван фикирдиз и гьал гъаш: ви мукъва-къилийрикай са хъсан касди вичиз ви капI таммарун чир хуън патал, дикъетдивди вун гуъзетзава, и члавуз ви дикъет желб жеда ва вуна капI секиндаказ, риклин сидкьидай беъмарда.

Ахпа жуван чандихъ элкъвена, адаз лагъ: «Я алчах чан, бес ваз регъуьдачни

Дуъз рекъин эвел

ви Халикъдикай ва Сагъибдикай? Са затни тушир Адан лукларикай са лукран, авачир адакай ваз я хийир, я зарар, вун гуъзетмишуниз кьимет гана, вуна умунвилелди ва вижеваз капI беъмарда. Гъа са вахтунда ваз чизва, Аллагъ гъамиша вунни гуъзетзавай гуъзетчи я, гъакI ятлани, ваз Адан гъейбатлувиликай къурху авач.

Мегер Аллагъ Тааладин дережа адан лукларикай садан дережадила агуъз я жал? Вуч зурба я ви асивал, ахмакьвал ва вуна ийизвай адават!»

Ихътин гекъигунал жуван рикл сагъара, белки, адан нетижа вуна риклин сидкьидай ийизвай капI жеда. Ваз ви куплуна къвезвай сувабдин къадар вуна къанмишна таммарай адан паюнилай аслу я, амма гъафил яз ва дикъетсуз авур куплуни паюни вавай Аллагъди вун багъишламишун ва вуна капI эвез хуъвун (ам тикрарна ва я садакъа пайна - тарж.) истемишзава.

КапI авуниз ви дикъет желб авурдалай гугъуьниз икъамат клелун вуна тамариз, гъатта вуна кьилди капI таммариз хъайитлани. Амма вуна жемят капI гуъзлемишзаватла, сифте азан, ахпа икъамат клела. Икъамат беъмарайла, ниъ ая, жуван рикляй лагъ: «За ниъ ая ийизва ниснин (экуьнин, рагъдандин, ... - тарж.) ферз капI Аллагъ Тааладиз авуниз». Ниъ авун ви рикел такбир лугъудалди вилик гъаш, ниътни такбир ара ийиз чеб-чпивай къакъудмир.

Такбир лугъудайла ви гьилер куънерихъ хкаж, капашар абурун къаншарда, къушада, туплар дуъзарна, чеб-чпихъ галкьур тийиз, капун юкъвар кьибледихъ элкьурна, эциг. Кланчлал туплар япарин кивенкверин къаншарда ва амай тупларин кьилер япарин кьилерихъ галаз са дережада жедайвал хуъй. Гьилер и жуъре туькьурна эцигайла, такбир («Аллагъу акбар») лагъана, абур секиндив агуъзна авадара. Гьилер хкаждайла, абур эцягъиз кьулухъ тухумир, агуъздайла гадариз вилик гьимир, абур я эрчи, я чапла къвалахъ акъат тавурай. Гьилер

авадарна аквазайдалай гуьгъуьниз, абур хкажна руфунал, пицинилай винел ва хурудин кланик, эрчи гьил чапла гьилел жедайвал, эрчи гьилиз артухвал ийиз, эциг. Эрчи гьилин туплар (къалурдайди ва къуланди) яргъивилелди чапла гьилин кьунтуъхъ ракуьрна, билег яхъ (амай тупларалди).

Такбирсивяй акъудайдалай кьулухъ, лагъ:

Аллагъу акбар кабиран, ва-ль-хламду ли-л-Лагъи касиран, ва субхлана-л-Лагъи букратан ва асылан

«Аллагъу зурба я Вичин къудратлувилелди, тарифар Аллагъдиз гзаф къадарда, экуьнахъ ва няниз Аллагъ Вичиз хас тушир сифетрикай михъи ийиз».

Ахпа «ат-Таваджджугъ» дуъа клела: **Ваджджугъту ваджъия ли-л-лязи фатлара-с-самавати ва-ль-арда гъанифан муслиман ва ма ана мина-ль-мушрикин, инна солати ва нусуки ва махлйа ва мамати ли-л-Лагъи рабби-ль-галамин, ля шерика лягъу ва би залика умирту ва ана мина-ль-муслимин**
«Цавар ва чилер халкънавай Аллагъдихъ за зи чин элкьурнава, за сад Аллагъдиз мусурман яз ибадат ийизва, ва зун мушрикрикай туш. Зи капI, зи диндарвал, зи уьмуър ва кьиникъ Аллагъ, вири аламирин рабби патал я, авач Адаз шерик, икл заз эмир авунва ва зун мусурманрикай я».

Идалай гуьгъуьниз лагъ:
Агъузу би-л-Лагъи мина-ш-шайтлани-р-раджим «За Аллагъдалди лянет авунвай шайтандикай игътиятвал ийизва»

Ахпа суъре «аль-Фатигъа», адан «ташдидар» дуъз лугъуз, клела. «Звад» ва «Заъ» гъарфарин тафават чирна, капI ийидайла абур сивяй дуъз акъудиз алахъ ва «Амин» лагъ («аль-Фатигъадин» эхирдай). Ам «ва ля-з-залин» гафарик галкьурмир, са легъзе ахъайна ахпа лагъ.

Экуьнин, хушунин, месин куплара, эвелан къве кьиле, эгер вун имамдин

кьулухъ, жемят куплуна авачла, («аль-Фатигъа» ва маса суъреяр) ван акъудна клела. Вун имамдин кьулухъ аквазнавайла, анжах «Амин» гаф сес акъудна лагъ.

Экуьнин куплуна «аль-Фатигъа» клелайдалай кьулухъ, яргъи тир «аль-Муфассал» суърейрикай (Къуръандин 50-далай виниз нумрайрин суъреяр – тарж.) клела. Хушун куплуна абурукай куъруьбур клела, ниснин, рагъдандин ва месин куплара юкъван яргъивал авайбур клела. Месела, «**Кьин хуъй цавал – Зодиак гъетерин киватлал авай...**» (Къуръан, 85) ва идаз тешпигъ яргъивал авай суъреяр. Вун сафарда авайла, экуьнин куплуна клела: «**Лагъ: «Я кафирар...**» (суъре «аль-Кафирун») ва «**Лагъ: «Ам – Аллагъ – сад я...**» (суъре «аль-Ихляс»).

Юкъ (кьил) агуъзна икрам ийидайла, суъредин эхир «**Аллагъу акбар**» келимадихъ галкьурмир, абур чеб-чпивай «**Субхлана-л-Лагъ**» лугъудай вахтунин арадалди чара ая. Куплуна аквазнавайла, ви вилер агуъз авуна, саждада ви пел жезвай чкада аклура, икл авурла ви дикъет желб жеда ва капIни вуна риклин сидкьидай таммарда.

КапI беъмардайла мукъаятвал ая, вун чапла, я эрчи патарихъ элкъвез тахуй. Ахпа юкъ агуъзна икрам авунин такбир лугъудайла, гьилер винидихъ къалурнавайвал хкажа, и такбир юкъ алгъурун таммаруналди члугу. Туплар яргъи авунвай гьилин капашар метлрал эциг, метлер аклажармир, и береда далу, гардан ва кьил дуъз кьул хъиз авуна са цларце тур. Кьунтер ви къваларикай чара ая, дишегълийри, аксина, кьунтер чпин къваларив агудда.

Ва пуд сеферда лагъ:
Субхлана раббия-ль-глазым ва би хламдигъи. «Пак михъи яз машгъур я зи рабби ва Адаз баркалла»

Вуна капI кьилди таммариз хъайитла, и гафар тикрарун ирид ва я цлуд сеферда хъайитла хъсан я.

Араб члалай таржума авурди Тажуддин-гъажи КЪАЗИБЕГОВ я КъатI ама

ИЛИМ ХАЗИНА, АДАН КУЪЛЕГАРНИ ГУЗВАЙ СУАЛАР ВА АБУРУКАЙ ХКУДЗАВАЙ МЕНФЯТ Я

Гъядис

СУАЛ-ЖАВАБ

Келзавайбурун суалриз жавабар ДИУ-дин преподаватель **Адил Ибрагимова** гузва

8 903... 79

Зи стха кьена са йис хьанва. Ада ахъйнавай купларин бурж за гьикл вахкуда. Заз ван атайвал, бурж вахкуз жезва.

- «Фатху-ль-мугин» ктабда кхьенва хьи, эгер инсан хиве ферз-куплар амаз кьейитла, масадавай абур кьаза хьийиз жедач ва жермени гун герек кьезвач (1-том, 40-41 чинар).

Амма са бязи алимрин фикирдалди, са касди ахъйнавай куплар ам кьейидалай кьулухь масадавай кьаза хьувуртла жезва. Ик лугъуз-вай алимри Пайгъамбардин () гьакьикьи гьадисдални

амал ийизва. Зурба алим Ас-Субкиюди рагъметдиз фенвай вичин мукьва-кьилийрин паталай куплар кьаза хьийидай. Гъаниз килигна кьейидан паталай ада ахъйнавай куплар кьаза хьувуртла жезва. Ният и тегьерда ийида: «Ният ийизва за рагъметдиз феий (твар кьада) паталай ада ахъйнавай нисинин (рагъдандин...) кьуд рекятдин капл кьаза хьувуниз Аллагъ паталди. Аллагъу акбар!».

8 964 ... 58

Шалбуз Дагъдиз зияратдиз фидай вахт алукуз-зава. И кардин гьакьиндай Пайгъамбардин () гьадисар авани, авачни заз чириз кланзава. Мадни, лугъузва хьи, пуд сеферда и дагъдал зияратдиз феийла Меккедиз гьаждал феий мисал я. Ибур авай гафар яни?

- Шалбуз Дагъдиз зияратдал финикай Пайгъамбардин () гьадисар чал гъеле гьалтнавач. Къейд авун лазим я, зиярат дагъдиз туш ийизвайди. Зиярат ана кучуднавай пак кас, вали Сулейманан пирел ийизва. Аниз фидайла маса адетдин зияратрал фидайла кьиле тухузвай адабар хвена кланда.

Пуд сеферда и дагъдал зияратдиз феийла

8928... 52

Зун медик я ва за капни ийизва. Анжах кваллах сеbeb яз зун гьилер спиртдай чухьуниз мажбур жезва. Ихътин дуьшуьшра за вуч аун лазим я?

- Спирт медицинада герек шей я ва ам ишлемишунни чарасуз я. Амма спирт нежесдик акатзава. Гъаниз килигна

капл ийидалди вилик спирт галукнавай чкаяр мукьуфвилелди михьи авун чарасуз я.

8 988 ...21

За клелайвал, эгер рушни гада магърам галачиз кьилди амукуайтла, абурун арада пуд лагъайди шейтан жеда. Акл хъайила, зун ашукь хьанвай гададихь галаз гьикл гуьруьшмиш жеда, чун садазни таквадайвал?

- Куьне гузвай суалда жавабни ава. Яни рушан патай магърам (адан буба, стха, вахан ва я стхадин гада...) галачиз некаягъ ийидалди адаз гададихь галаз я кьилди амукудай, я гуьруьшмиш жедай ихтияр исламди

гузвач. Гьакьни некаягъ ийидалди акьалтлай чарасузвал авачиз (важиблу хабар гун, куьмекдиз эверун...) гададизни рушаз телефондай рахаддай, интернетдай, телефондин трубкадай сада-садаз кагъазар кхьин кьадагъа я.

8 928... 23

Эгер заз вирд клелуниз гьикьван вахт физвалта чизваз хъайитла ам клелунвахтунал эцигайтла жедали? Мадни, эгер вирдда какахьна 101, 102, ва я 100-лай тимил клелайтла вуч жеда.

- Чиркейдай тир гьурметлу шейх Саид-афандиди и суалдиз вичин «Рахунрин кватлал» ктабда жаваб гузва. Ада кхьизвайвал, вирд гьикл клелайтлани жеда. Ам какахьна гзаф клелуникайни гьич са манивални авач.

8 928 ...97

Куплар тийиз хъайитла кьазвай сивер Аллагъди кьабулзавани?

- Капл авун, сив кьун, закят гун, гьаждал фин – ибур вири мусурмандин хиве авай ферзер, яни чарасуз кьилиз акъудна кландай шартлар я. Амма абурукай сад кьилиз акъуд тавун масадахь галаз алакьалу авун дуьз туш, месела, капл ийизвач лугъуз сивер кьун тавун. Къияматдин юкьуз инсанди гьар са шартл кьилиз акъудунин гьакьиндай кьилди жаваб гуда.

8 928 ... 50

Виликдай, са кас рагъметдиз феийла, адан мукьва-кьилияр пуд йикьарал кватл жедай, хемисар ийидай, 40 югъ, са йис кьейд ийидай.

Са бязи ктабрани кхьизвайвал, ихътин краарай кьейидан руьгъдиз еке сувабар кхьизва. Амма алай вахтунда хуьрера фекийри лугъузва хьи, анжах пуд йифер гун бес жезва. Вуж гьахь я?

- Инсан фарахъат авурда-лай гуьгъуниз яс пуд юкьуз давам жеда.

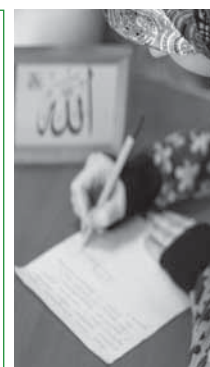
И йикьара кьейидан багърийрал кьил члугун, абуруз башсагълугъвал гун суннат я. 40 йикьар, йис кьейд авун

Шариатди кьадагъа авунвай краар я. Амма кьенвайдан руьгъдиз дуьаяр клелун, зикрияр авун, садакьаяр паюн патал гьи вахтунда хъайитлани кватл хъайитла жеда.

Даस्ताмаз кьачузвайдаз салам гун лазим яни?

Салам гун нагъакьан яз гьисабзавай чкаяр авазва. Амма даस्ताмаз кьачузвайдаз салам гудай ихтияр ава. Чехи алим Закария Ансариди (кьуй Аллагъди ам вичин регимдик кутурай) и суалдиз ихътин жаваб ганва: «Даस्ताмаз кьачузвайдаз салам гайитла жезва ва ада а саламдиз жаваб гунни (салам кьунни) лазим я.

8 928 ... 50

Исламда некаягъ авун зарафатдин кар туш. Амма, гъайиф хьи, гьарна са жуьре ийизва. Тiалабда некаягъ авунин кьайдайрикай ва лугъудай гафарикай кхьин.

- Некаягъ – им эвленмиш хьунин икьарар я. Некаягъ авун патал тек са гафар лугъун бес жезвач. Адахь хейлин маса шартларни ава. Абур анжах исламдин фикьгьидай тамам чирвилер авай алимдиз чида ва некаягъни анжах гьахьтин касдивай ийиз жеда.

Центр создания семьи «Аль-Арус»

ПРИГЛАШАЕТ ВСЕХ, КТО УСТАЛ ОТ ОДИНОЧЕСТВА И ГОТОВ К СЕРЬЕЗНЫМ СЕМЕЙНЫМ ОТНОШЕНИЯМ.

Наша цель служить людям и оказывать помощь тем, кто в силу разных обстоятельств остался одиноким. Создание семьи, в которой царят взаимоуважение и любовь друг к другу является Богоугодным делом. Желающие могут обратиться конфиденциально. Мы рады, что за время работы наш центр сумел помочь людям.

ИншааЛлах, поможем и вам!

Обращаться по тел.:
Для мужчин – 8 928 559 89 63
Для женщин – 8 988 295 27 41

Рузнама

август

югъ	Пакаман Ас-Субх	Рагъэкъеч-завай вахт	Нисинин Аз-Зугьр	Рагъдандин Аль-гласр	Гьетрен Аль-Магъриб	Мисен Аль-гйишав
1	3.37	5.38	12.55	16.52	20.14	21.58
2	3.39	5.40	12.55	16.52	20.13	21.56
4	3.43	5.41	12.55	16.51	20.10	21.53
6	3.47	5.44	12.55	16.50	20.07	21.50
8	3.50	5.46	12.55	16.50	20.05	21.47
10	3.52	5.48	12.54	16.48	20.03	21.42
12	3.55	5.51	12.54	16.47	20.00	21.39
14	3.58	5.53	12.54	16.46	19.58	21.35
16	4.01	5.55	12.52	16.44	19.55	21.30
18	4.05	5.58	12.53	16.43	19.52	21.27
20	4.08	6.00	12.52	16.41	19.48	21.22
22	4.12	6.02	12.52	16.40	19.45	21.18
24	4.14	6.04	12.51	16.38	19.43	21.15
26	4.18	6.07	12.51	16.36	19.39	21.11
28	4.21	6.09	12.50	16.34	19.36	21.06
30	4.25	6.11	12.50	16.33	19.33	21.02

Учредитель
Благотворительный фонд "Путь".
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакциядин Совет
Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ
Сулейман-гъажи ТАГЪИБЕКОВ

Редактор
Зулейха ХАНМЕГЪАМЕДОВА

Канонический редактор
Шамиль ОМАРОВ

Верстка
Асият ХАНОВА

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору за соблюдением законодательства в сфере массовых коммуникаций и охране культурного наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) – свидетельство о регистрации ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____

Сдано в печать 13 июля 2009 г.

Тираж 5000 экз.
Адрес редакции:
367015 РД, г. Махачкала, ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: assalamweb@gmail.com
web: www.assalam.ru